

Täysistunto

Tiistai 22.11.2016 klo 14.03—21.48

7. Hallituksen esitys eduskunnalle perintö- ja lahjaverolain sekä tuloverolain 47 §:n muuttamisesta annetun hallituksen esityksen (HE 175/2016 vp) täydentämisestä

Hallituksen esitys HE 245/2016 vp

Lähetekeskustelu

Puhemies Maria Lohela: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 7. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään valtiovarainvaliokuntaan.

Keskustelu

18.39 **Touko Aalto vihr:** Arvoisa puhemies! Hallituksen esitys perintö- ja lahjaverotuksesta on ollut jo pitkään verojaoston pöydällä. On todella eriskummallista, että hallitus on jo toistamiseen perunut perintö- ja lahjaverolakiin sisältyvän muutosehdotuksen vain sen johdosta, että perustuslakivaliokunta ei antaisi voimassa olevaan säännökseen ja sen muutosehdotukseen lausuntoaan. Mitä hallitus oikein pelkää? Mikä on se vaara, jonka vuoksi hallitus tuntuu pelkäävän perustuslakivaliokuntaa kuin ruttoa, etenkin kun hallituksen itsensä mielestä perintö- ja lahjaverotukseen esitetty 55 §:n 9 momentti on ongelmaton perustuslain yhdenvertaisuuden kannalta? Eikö hallitus usko enää edes omia puheitaan? Jos asia on näin kuin hallitus sanoo, miksi perustuslakivaliokuntaa pelätään niin paljon, että kaikki mahdolliset kompromissit tehdään, jotta esityksen perustuslainmukaisuutta ei arvioidaisi?

On hyvin vaikeaa arvioida, mikä todellinen yhteys esityksen perusteluissa mainituilla seikoilla on ja mikä vaara esityksen voimaan saattamiseen olisi liittynyt, jos lausunto perustuslakivaliokunnalta olisi pyydetty. Voisiko joku hallituspuolueen edustaja selittää tämän koko kansan edessä, jotta perustelut jäävät eduskunnan pöytäkirjoihin? Perustuslakivaliokunta olisi kyllä ehtinyt antaa lausunnon ja valtiovarainvaliokunta mietinnön, siitä ei ole kysymys. Eduskunnan arvovallan kannalta on hyvin kyseenalaista estää jonkin esityksen perustuslainmukaisuuden arviointi. Niin voimassa olevan lainsäädännön kuin siihen tehtävien muutosten tulee aina kestää perustuslaillisuusarviointit. Raskauttavaa asiasta tekee se, että samanlainen farssi nähtiin jo vuoden 2008 syksyllä.

Lopuksi, siis aivan lopuksi, tahdon kysyä: onko eduskunta valmis, että sukupolvenvaihdokseen liittyvä huojennuskäytäntö, mitä ei ole koskaan arvioitu perustuslakivaliokunnassa, saatetaan sen arvioitavaksi tavalla tai toisella, vaikka ensi keväänä annettavalla uudella esityksellä?

18.43 **Pia Viitanen sd:** Arvoisa rouva puhemies! Tässähän siis alun perin hallituksen tarkoituksena oli muuttaa sinänsä hyvässä tarkoituksessa perintö- ja lahjaveroa siten, että myös alaikäinen saisi huojennuksen. Mutta kummasti kävikin niin, että yhtäkkiä hallitus

Pöytäkirjan asiakohta PTK 118/2016 vp

haluaa tämän alkuperäisesti alaikäiselle luvatus huojennuksen, mikä on todettu epärealistiseksi, perua. (Touko Aalto: Toistamiseen!) — Toistamiseen. — Sen vuoksi tästä on nähty varsin erikoinen, voisi sanoa, episodi, näytelmä tai tapahtumaketju, mikä avautui meille verojaoston jäsenille liittyen tähän asiaan.

Nimittäin tiesimme, että jo vuonna 2008, kun tämä kyseinen 55 § on ollut auki ja on ollut perustuslakivaliokunnan käsittelyssä, on tullut ilmi, että siinä on mahdollisesti perustuslaillisia ongelmia. Ja kun tämä huomattiin, niin silloin 2008 vedettiin tämä silloisen Vanhasen porvarihallituksen esitys pois. No, nyt sitten, kun tämä kyseinen sama momentti aukaistaan, se johtaisi tietenkin tähän samaan epäilykseen siitä, pitäisikö nyt tulkita sitten tätä perustuslainmukaisuutta, ja siksi, koska tämä keskustelu käynnistyi meillä jaostossa, päätimme, että haluaisimme kuulla perustuslakivaliokunnan kannan tähän, niinkin pitkälle, että jo valmisteltiin lausuntopyyntö. Yhtäkkiä opposition näkökulmasta aukeni tilanne, jossa kerrottiin, että on tultu siihen tulokseen, että tätä ei perustuslakivaliokuntaan tarvitse lähettää, ja seuraava ratkaisukeino oli sitten se, että tuodaan muuten täydentävä esitys, mikä meillä täällä nyt edessämme on. Mutta sitäkin ei ihan heti tuotu, vaan sitten päädyttiinkin monien keskustelujen jälkeen siihen, että valiokunta kuulee perustuslain asiantuntijoita jaostossa.

No, kuinka ollakaan, tämän kuulemisen lopputulos ei varmasti sitten jäänyt kuulijalle epäselväksi, koska seuraava episodi nähdään nyt täällä tänään. Eli nyt sitten tuotiinkin tämä täydentävä esitys, jolla poistetaan tämä alaikäiselle suunnattu huojennus siksi, että nyt perustellaan, että sitä nyt ei tarvitsisi sitten lähettää perustuslakivaliokuntaan, kuten tässä edustaja Aalto juuri totesi, että hallitus itse toteaa, että sinänsä heidän mielestään tämä ei ole ongelma, mutta kuitenkin. Ja jos ei se ole ongelma, niin herää kysymys, miksei tätä alkuperäistä esitystä voida pitää ja lähettää sitä perustuslakivaliokuntaan, jotta meille ei jäisi sellaista olemassa olevaa lainsäädännöllistä tilaa, jota koskaan ei ole perustuslaillisesti niin sanotusti arvioitu.

Kysymyksen on tästä yleisemmästä problematiikasta, joka sisältyy tähän 55 §:ään, eli tästä tietynlaisesta huojennusmahdollisuudesta, joka tällä hetkellä ulottuu myös siihen, että kun yritysvarallisuutta peritään, niin samalla voidaan periä myös merkittävää arvopaperiomistusta huokeimmilla veroprosenteilla. Tosiasiassa se tarkoittaa sitä, että keskimäärin yritysvarallisuuden ohella voidaan siirtää huomattavaa arvopaperiomistusta siten, että maatilavarallisuudessa todellinen veroprosentti olisi keskimäärin siinä 1,6:n hujakoilla ja yritysvarallisuudessa todellinen efektiivinen veroprosentti olisi keskimäärin siinä 3,5:n hujakoilla, kun taas sitten samaan aikaan se veli tai sisko tai perijä, joka ei ole yrittäjä, maksaa sen normaalin asteikon mukaan 20:tä—33:a prosenttia, sitä, mikä asteikko hänen kohdallaan on. Ja kaikki ymmärtävät, että tämä nyt ei kuulosta siltä, että kaikki olisi ihan kunnossa näiden mahdollisuuksien suhteen. Ilmeisesti tätä ei haluttu perustuslailliseen arviointiin silloin 2008, kun esitys vedettiin pois. Tämän vuoksi näitä kysymyksiä on nyt lähdetty esittämään ja ollaan käyty tämä varsin omituinen näytelmä, jonka seurauksena — täytyy myöntää — me olemme aika usein keskustelleet oppositiopuolueiden kesken, että nyt näyttää siltä, että hallitus ei halua väen vängällä tätä asiaa perustuslakivaliokuntaan ja siksi, koska hallitus ei sitä halua, se peruu tämän sinänsä oikeudenmukaisen, alaikäisille suunnatun huojennuksen, jota nyt tällä hetkellä alaikäinen ei voi saada, ja se on koettu vääräksi.

Tämä on hyvin mielenkiintoista ja eriskummallista, ja jopa tulee sillä tavalla vähän vastenmielinen kuva, koska tämä asia näyttäytyy sellaisena, että nyt tässä pelätään jotain. Sik-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 118/2016 vp

si me olemme herättäneet näitä kysymyksiä, ja, puhemies, on selvää, että me emme jätä näitä kysymyksiä tähän. Minun mielestäni olisi reilua kaikkien suomalaisten kannalta, että joku olemassa oleva lainsäädännöllinen tila, jossa on esitelty matkan varrella sitä, että siihen saattaa liittyä perustuslaillisia ongelmia, ei olisi sellainen, ettei sitä voitaisi rehdisti perustuslaillisesti arvioida. Muuten, jos tämä prosessi nyt menee näin, tähän tarkoittaa, että perintö- ja lahjaveroon jää perustuslain kannalta testaamaton pykälä, koska pelätään, että vauraat ihmiset menettävät etujaan.

18.48 Krista Kiuru sd: Arvoisa puhemies! Viime kauden oppositiojohtaja, nykyinen pääministeri Juha Sipilä 14.10.2012 totesi näin: "Veroparatiisien hyväksyminen osoittaa huonoa harkintaa, itsekkyyttä, lyhytnäköisyyttä ja yhteiskuntavastuun välttelyä." Aloitin tarkoituksella, edustajat, tällä sitaatilla, koska haluan herättää kysymyksen, onko tämän käsiteltävissä olevan esityksen pohjalla muitakin tarkoituseriä kuin hyviä tarkoituseriä.

Arvoisa puhemies! Esityksessä siis esitetään, että käytännössä peruttaisiin alaikäisille jo tulossa ollut huojennus yritysten perintöverotilanteessa, siis toistamiseen. Ja miksi? Jotta kaikkein rikkaimpien suomalaisten saavutetut edut yrittäjähuojennuksien näkökulmasta eivät vaarantuisi. Saavutettu etu on siis se, että miljoonien arvopaperisalkkuja voi periä varsinaisen yritystoiminnan ohessa samoilla huojennusehdoilla eli keskimääräisellä noin 3 prosentin todellisella verolla.

On se hävytöntä, että samaan aikaan, kun hallitus vaatii kansaneläkeläisiä uhrautumaan, suojellaan miljoonaperintöjen omistajien kohtuuttomia veroetuja. Ei yritysperinnön saamisessa mitään pahaa ole, mutta pahaa tuntuu olevan siinä, että sen varjolla voi huojentaa myös muuta omaisuutta, joka ei liity käytännössä tämän yritystoiminnan siirtämiseen seuraavalle sukupolvelle.

Meillä on siis käsissä täydennetty lakiesitys, joka on nyt täydentynyt tyhjentyä. Tosiasiassa kuitenkin tämä käsittelyssä oleva esitys 245 on sidoksissa siihen alkuperäiseen esitykseen numerolla 175, ja kun olen ehtinyt tänään jo tutkia eduskunnan työjärjestyksen, niin siellä nimenomaan todetaan, että näitä molempia esityksiä pitää yhdessä käsitellä, kun tämä täydennetty esitys sitten valiokuntaan palaa.

On syytä kerrata vielä tapahtumien kulkua, vaikka edellä niitä on jo tässä kerrattu hyvin ansiokkaasti.

55 §:ssä määritellään käytännössä yritysten ja maatilojen jatkajien verohuojennuksen ehdot, ja kuten hallituksen esitys toteaa, huojennukset ovat "varsin mittavat". Yritysvarallisuuden saajan efektiivinen perintövero on keskimäärin 3,5 prosenttia ja maatilavarallisuuden jopa 1,8 prosenttia.

Kun tätä pykälää käsiteltiin vuonna 2008 hallituksen esityksessä numero 53/2008, perustuslakivaliokunta arvosteli sitä, että yritysvarallisuutena voidaan luovuttaa "huomattavastikin sellaista sijoitusvarallisuutta, joka ei liity sukupolvenvaihdon kohteena olevan yrityksen aitoon tuotannolliseen toimintaan". Yhdenvertaisuusongelman takia perustuslakivaliokunta vaati tuolloin sääntelyn muuttamista "sellaiseen muotoon, jossa yritysten taseisiin sisältyvä tuotannollista toimintaa palvelemaan sijoitusvarallisuus rajataan kokonaan sukupolvenvaihdoksia koskevan verohuojennuksen ulkopuolelle". Valitettavasti näin pitkälle ei koskaan päästy. Ei päästy siihen, että oltaisiin toteutettu tämä perustuslakivaliokunnan tahto, sillä Perheyriyksen liitto ei halunnut, että verottaja saa avata perittävien yritysten taseet. Sama mittava etu koskee myös maatilaa liittyvää metsäomaisuutta.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 118/2016 vp

Kyllä perustuslakivaliokunnan huoleen lienevät vaikuttaneet korkeimman hallinto-oikeuden ratkaisut. Koska eduskunta nimenomaisesti ei ollut ilmaissut tahtoaan erotella omaisuuslajeja ja toimia tuolla edellä mainitulla tavalla, silloin korkeimman hallinto-oikeuden kolmessa ratkaisussa 2002—2006 huojennettiin 28 miljoonan markan, siten noin 880 000 euron ja peräti 101 miljoonan euron arvopaperisalkku perintöverotusta hyväksi käyttämällä. Eikö tämä jo herätä kysymyksiä siitä, että pitäisi tehdä tämä perustuslaillinen arviointi, jonka silloinen porvarihallitus pyyhki pöydältä?

Arvoisa puhemies! On todettava, että hallitus haluaa kaikin keinoin säilyttää tämän verotuksen porsaanreiän, joka hyödyttää kaikkein varakkaimpia suomalaisia. Tämä kertoo siis tosissaan siitä, kuinka hallitus "taistelee" veronkiertoa ja aggressiivista verojen suunnittelua vastaan. Muistutamme siis vielä siitä myös sosialidemokraattien näkökulmasta, että kyllä näihin asioihin pitää puuttua, kun ennakkotapaus on olemassa vuodelta 2008.

Minä syvästi kehotan kaikkia kansanedustajia tykönsä miettimään sydämessään, onko tämä oikein, jos nimenomaan jo vuonna 2008 perustuslakivaliokunta vaati tämän muutoksen tekemistä ja silloinen porvarihallitus sitä ei halunnut ja nyt tekemällä tämä lasten huojennus tultiin tilanteeseen, jossa perustuslakiarvio olisi ollut pakollinen mutta siitä vetäydyttiin tällaisella yksipuolisella tavalla, jossa aidosti perustuslakivaliokunta ei voinut arvioida, millä tavalla tätä esitystä 175 olisi pitänyt korjata, jotta perustuslaillisuus olisi tullut täytäntöön.

Minä en halua olla tällaisessa mukana. Minä pidän tätä kohtuuttomana ja törkeänä politikointina. Tämä on parhaimmillaan sitä kamalaa kaverikapitalismia, josta me olemme aikaisemminkin puhuneet.

18.55 Leena Meri ps: Arvoisa rouva puhemies! En tunne viime kauden ja edellisten kausien historiaa ja keskusteluja enkä tiedä, mitä tällä hetkellä valiokunnassa keskustellaan. En itse yleensä tuo saliin valiokuntakeskusteluja, mutta en tiedä, miten julkisia ja missä tilanteessa siellä valiokunnassa ollaan. Emme kaikki ehkä ole niin syvällä tästä tilanteesta, niin että on vähän vaikea lähteä nyt argumentoimaan sitten suuntaan tai toiseen.

Olisin tietysti kysynyt sitä, kun yritin päästä perille tästä historiikista, että kun täällä vuonna 2008 on tullut ennakkoratkaisuja, niin tässä välissä on ollut vaalikausi, milloin sitten tietysti valtiovarainministerin salkku on ollut SDP:llä. Ihmettelen sitä, miksei tätä ole sitten korjattu. (Pia Viitasen välihuuto) — Minä en kysynyt teiltä nyt mitään, minulla on, kiitos, puheenvuoro. Odottakaa vuoroanne ja varatkaa puheenvuoro. — Viitasella on tapana aina täältä takaa ilmoittaa omat näkemyksensä odottamatta omaa puheenvuoroaan, mutta ymmärretään, ei ole kunnollisia selityksiä.

Joka tapauksessa olen sitä mieltä, että me voimme käyttää perustuslakivaliokunnassa tärkeitä asioita, mutta ei sekään ole semmoinen paikka, autuaaksi tekevä, että meidän täytyy jokainen lakiesitys siellä käyttää. Edustaja Aallolle sanoisin, että meillä on kyllä valtava työmäärä siellä tällä hetkellä, että ei sinne nyt huvikseen kannata asioita lähettää. Sanoitte, että hyvin me olisimme ehtineet. Me olemme itse asiassa aikaistaneet meidän kokouksiamme, elikkä ei kannata suhtautua vähättelevästi meidän valiokuntaan lainkaan.

Meillä tuli nyt juuri ulos raippavero, jonka edellinen hallitus asetti, ja eläketulon lisävero. Me tutkimme siinä myös tämän edellisen hallituksen antaman esityksen perustuslainmukaisuuden emmekä löytäneet siitä ongelmia. Ei se aina sitä tarkoita, että kun sinne joku tuodaan, niin varmasti sitten sillä saadaan se lakihanke kaadettua. Kyllä se tutkitaan puolin ja toisin.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 118/2016 vp

18.56 Pia Viitanen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä vakavassa asiassa kyllä kiinnittää huomiota sananvalinta, mitä edustaja Meri äsken käytti. Hän sanoi, että "huvikseen" ei näitä asioita tuoda. Minä edellyttäisin sitä, että perustuslakivaliokunnan jäsenet eivät oleta, että näitä asioita täällä huvikseen käsitellään tai huvikseen esitetään niin-kin vakavia asioita kuin se, että jonkun olemassa olevan lain tila voitaisiin arvioida perustuslainmukaisuuden kannalta, niin kuin sitä on yritetty tehdä jo vuonna 2008, jolloin silloinen hallitus veti esityksen pois, koska tätä ei uskallettu saattaa loppuun. Tästähän oli jo ennakolausunto kirjoitettuna kyseisessä valiokunnassa, jossa oltiin päätyvässä siihen tulokseen, että tässä on ongelmia perustuslainmukaisuuden kanssa. Nyt sitten ei — jotta voitaisiin tehdä tämä hyvä huojennus niille alaikäisille — voidakaan eikä uskalleta eikä haluta viedä tätä perustuslakivaliokuntaan. Se on suuren hämmennyksen ja suuren epätoivon asia. Nimittäin minusta on todella väärin, että siksi, että halutaan suojella viimeiseen asti (Puhemies koputtaa) ilmeisesti varakkaimpien ihmisten omaisuutta, tätä ei nyt haluta tehdä.

18.58 Leena Meri ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Odotin kovasti, kuuntelinko huonosti, mutta en saanut nyt sitä vastausta, miksei sitä sitten viime kaudella korjattu, koska yritän päästä nyt tästä historiikista selville: 2008 oli hässäkkä, hallitus oli joku porvarihallitus, en tiedä, perussuomalaiset eivät ole siinä hallituksessa olleet, enkä minä ole täällä eduskunnassa ollut. Sen jälkeen tässä on ollut useita vuosia aikaa korjata se, ja nyt me olemme aloittaneet hallituskauden. Olisin kysynyt vain, miksi tässä välissä sitä ei korjattu.

Tarkoitin sillä "huvikseen" sitä, että se ei ole keino, jolla kaikki hankkeet yritetään kaataa. Me hyväksymme myös siellä asioita perustuslain mukaisiksi, ja se, että joku teistä katsoo, että se on perustuslain vastainen, ei vielä tarkoita, että se on. Katsoittehan te monien asiantuntijoiden kanssa, että subjektiivisen päivähoito-oikeuden rajaaminenkin on perustuslain vastaista, ja itse asiassa se ei ollut. Yksimielinen päätös, teidänkin edustajat mukana: ei ole.

18.59 Pia Viitanen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minusta tuntuu nyt, että tässä ei ihan nähdä sitä, että kyseessä ei ole politikointi vaan kyseessä on sen asian todentaminen, että jos on esitetty vakavia huomioita perustuslakivaliokunnan asiantuntijoiden toimesta, että tässä on perustuslaillisia ongelmia, jotka tulisi selvittää, niin silloin me emme puhu tällaisesta politikoinnista, että miksei siellä tai miksei täällä. Nyt on tullut kysymys siitä, että nykyinen hallitus on alun perin ajatellut avata lakipykälän ja avatessaan sen toisessa tarkoituksessa onkin käynyt ilmi, että tässä asiassa kokonaisuudessaan, johon sisältyvät nämä mittavat kaverikapitalismin nimeä kuljettavat verohuojennukset hyvinvoiville ihmisille, nämäkin saattaisivat joutua vaaraan ja saattaisivat joutua perustuslain yhdenvertaisuusperiaatteiden arvioinnin kohteeksi. Ja jos koko eduskunta ei halua tätä arvioida tai jos jostain hallituspuolueesta lähdetään väittämään, että täällä huvikseen näitä asioita nostetaan, niin se on minusta pöyristyttävää, ja näin ei, puhemies, pitäisi toimia. (Puhemies koputtaa) Me puhumme nyt perustuslainmukaisuudesta.

Puhemies Maria Lohela: Nyt jatketaan hetki puhujalistalla ja palataan debattiin, mikäli tarvetta ilmenee.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 118/2016 vp

19.00 Antero Laukkanen kd: Arvoisa rouva puhemies! Suomi on korkean veroasteen maa, ja pidän tärkeänä, että verotusta pyritään keventämään. Tässä kevennetään nyt perintöveroa, mutta samaan aikaan laajennetaan veropohjaa siten, että muun muassa henkivakuutukset laitetaan verolle. Pidän tätä vähän erikoisena ratkaisuna, että nyt ikään kuin otetaan henkivakuutuksesta verolla raha tämän muun perintöveron keventämiseen. En tiedä, onko tämä kovin kestävä tapa tehdä näitä asioita. Sitten toivon, että tähänkin, mikä täällä on nyt noussut keskustelussa esille, tulee selkeys valiokuntakäsittelyssä. Mutta tätä pidän vähän erikoisena ratkaisuna, että mikä on se ajatuksenjuoksu ollut tässä, että näistä henkivakuutuksista, jotka ovat monelle semmoinen viimeinen turva, nyt viedään aika merkittävä osa perillisiltä.

19.01 Timo Kalli kesk: Arvoisa puhemies! Tämä huojennusjärjestelmä on ollut voimassa 37 vuotta, ja tämän hallituksen alkuperäisen ehdotuksen tarkoitus oli luoda entistä parempia edellytyksiä yrityksille investoida ja saada aikaan parempaa työllisyyttä. Sitten kun kävi ilmi, että tässä saattaa olla ongelmia, hallitus on korjannut esityksen, poistanut tämän 9 momentin ja nyt palataan normaaliin päiväjärjestykseen. Tällä hetkellä tässä tämä pykälä ei ole auki, eikä tässä ole olemassa näitä ongelmia.

Mikäli tähän liittyy poliittisia arvioita, se on jokaisen itse pääteltävä. Itse tulkiten niin, että hallituksen tarkoituksena oli vain laajentaa edellytyksiä niin, että myöskin alaikäiset tai heidän edunvalvojansa olisivat päässeet tämän huojennuksen piiriin tilanteissa, joissa monta kertaa yritys joutuu sen kaltaiseen tilanteeseen, että tulee kovat verot ja kassassa ei ole rahaa, yritys on myytävä tai lopetettava eikä se välttämättä palvele sitä tahtoa, mitä uskon, että täällä eduskunnassa on.

Arvoisa puhemies! Nyt käsittelyn pohjana oleva esitys menee verojaostoon, ja oman tulkintani mukaan tässä ei enää ole mitään yhdenvertaisuusongelmia, vaan palataan päiväjärjestykseen ja säädetään tämä laki asianmukaisessa järjestyksessä.

19.03 Krista Kiuru sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä on kysymys siitä, että tässä on kokonaisuus. On hallituksen esitys 175, jossa hyvin laajasti arvioidaan koko tätä esitettyä palettia. Sen lisäksi on tämä uusi esitys 245, jossa sitten yksi osa tästä kokonaisuudesta on pudotettu pois, joka on vielä siellä hallituksen esityksen 175 sisässä. Ja kun tutustuin tänään eduskunnan työjärjestykseen, niin selvisi, että molempia on käsiteltävä. Siltä osin tämä perustuslaillinen ongelma on ilmeinen vieläkin, ja tosiasia on se, että tutustuin tänään — tarkastin, vaikka kymmenen vuotta tässä olen ollutkin — myös 38 §:ään. Siitä valiokunnan olisi pitänyt hoitaa tämä perustuslaillinen arvio, jota nyt ei tehdä.

19.04 Ben Zyskowitz kok: Arvoisa rouva puhemies! Arvoisat kansanedustajat! Olemme periaatteellisesti aika merkittävän tapahtumainkulun äärellä, kun ajatellaan suomalaista järjestelmää lakien perustuslainmukaisuuden selvittämiseksi ja ratkaisemiseksi. Kun kaikki eivät tunne tätä asiainkulkua — asiahan on edelleen keskeneräisenä valtiovarainvaliokunnassa — niin yritän hahmottaa sitä ensin siten kuin lehtitiedoista ja täällä äsken käytyistä puheenvuoroista olen ymmärtänyt.

Eli korkeimman hallinto-oikeuden päätettyä eräässä tapauksessa äänin 3—2, että yritysten sukupolvenvaihdostilanteissa osakeyhtiöissä alaikäinen ei voi saada hyväkseen sitä sukupolvenvaihdoshuojennusta, joka yrityksen jatkajalle — edellyttäen, että hän omistaa tietyn määrän yrityksen osakkeita — on säädetty, hallitus päätti esittää tämän havaitsemansa

Pöytäkirjan asiakohta PTK 118/2016 vp

epäkohdan korjaamista. Ja hallitus esitti sitä korjattavaksi siten, että myös osakeyhtiöissä tietyissä tilanteissa, kun perinnönjättäjä yllättäen kuolee, myös alaikäinen lapsi saisi tämän sukupolvenvaihdoshuojennuksen, ja tällä pyrittiin korjaamaan oikeustilaa oikeudenmukaisemmaksi. Jos olen oikein ymmärtänyt lehtitiedoista ja äsken käytetyistä puheenvuoroista, niin eduskunnan valtiovarainvaliokunnan verojaostossa nousi esiin kysymys hallituksen alkuperäisen perintö- ja lahjaverolakiesityksen, jossa tämä korjaus tehtiin, perustuslainmukaisuudesta nimenomaan tältä osin. Valiokunnassa verojaostossa tultiin siihen tulokseen muun muassa perustuslakiasiantuntijoita kuulemalla, että tähän asiaan olisi hyvä saada ja olisi tärkeää saada perustuslakivaliokunnan näkemys, kun on esitetty kysymys tämän ehdotetun — näin ymmärrän — uuden säädöksen suhteesta meidän perustuslakiimme ja ennen kaikkea sen sisältämään yhdenvertaisuussäädökseen.

Tässä tilanteessa valtiovarainvaliokunnan verojaostossa ilmeisesti heräsi huoli siitä — ja se on täällä äsken puheenvuoroissa myös tuotu jaoston jäsenten toimesta esiin — voiko asian lähettäminen perustuslakivaliokuntaan johtaa siihen, että pelkästään tämän uuden säädöksen, joka koski siis alaikäisiä, perustuslainmukaisuus ei tulisi arvioitavaksi vaan arvioitavaksi tulisi koko nykyisen perintö- ja lahjaverotuksen sisältämän sukupolvenvaihdoshuojennuksen perustuslainmukaisuus. Valtiovarainvaliokunnan verojaostossa hallituspuolueiden edustajat ilmeisesti kokivat, että tämä on sellainen riski, jos nykyjärjestelmän perustuslainmukaisuus arvioitaisiin ja se todettaisiin perustuslain vastaiseksi, että tätä riskiä ei haluta ottaa. Näin ollen vaihtoehtona oli ilmeisesti se, että valtiovarainvaliokunta itse muuttaa hallituksen esitystä niin, että tämä uusi säädös näistä alaikäisistä poistetaan, tai niin kuin nyt on jostain syystä menetelty, että hallitus antaa tältä osin täydentävän esityksen, jolla tämä säädös poistetaan, ja näin ollen näyttäisi siltä, että kaikki on hyvin. Se kysymys, joka nosti nyt perustuslainmukaisuuden varsinaisesti esiin, on poistettu laista, ja tätä kautta sitten on edustaja Kallinkin Helsingin Sanomissa esittämän lausunnon mukaan päädytty siihen, että kun perustuslakivaliokunnan kannalta tämä nykyinen olotila ei ole uusi vaan vanha, niin tässä ei ole aihetta pyytää perustuslakivaliokunnan lausuntoa.

No, jos tämän nyt sanoo pähkinäankuoressa, niin ymmärrän tapahtuneen niin, että eduskunnan valtiovarainvaliokunnassa ja sen verojaostossa enemmistö, eli hallituspuolueiden edustajat, ei halunnut ottaa riskiä koko nykyisen perintö- ja lahjaverolainsäädännön sisältämän sukupolvenvaihdoshuojennuksen perustuslainmukaisuudesta eli siitä, että perustuslakivaliokunta toteaisi sen perustuslain vastaiseksi, ja siksi päätettiin korjata lakiesitystä niin, että lakiesitystä ei tarvitse lähettää perustuslakivaliokunnan arvioitavaksi. Ja nyt siis tällä nyt käsittelyssä olevalla hallituksen esityksellä tehdään tämä korjaus tähän alkuperäiseen esitykseen. Summa summarum: ei haluttu perustuslakivaliokunnan arvioivan koko nykyisen perintö- ja lahjaverolainsäädännön sisältämän sukupolvenvaihdoshuojennuksen perustuslainmukaisuutta, koska oltiin huolissaan siitä, että valiokunta voisi todeta sen perustuslain vastaiseksi, ja sen vuoksi päätettiin lakiesitykseen tehdä nyt puheena oleva muutos.

Minun on pakko sanoa, että tätä tilannetta, jossa eduskunta ei halua kuulla perustuslakivaliokuntaa, koska se pelkää, että perustuslakivaliokunnan tulkinta on "väärä", voisi kutsua skandaaliksi (Vasemmalta: Juuri näin! Hienoa!) meidän perustuslain valvontajärjestelmän kannalta. Suomessahan lähdetään siitä, ja lait ja käytäntö lähtevät siitä, että perustuslainmukaisuus arvioidaan lakien säätämisvaiheessa ja jälkikäteen tuomioistuimilla on mahdollisuus ottaa kantaa yksittäisissä tapauksissa tilanteeseen vain silloin, kun jokin säädös on selvästi perustuslain vastainen. Ja sellaista tilannetta, jossa eduskunta halutessaan

Pöytäkirjan asiakohta PTK 118/2016 vp

säätää lain — tässä tapauksessa valtiovarainvaliokunta tai itse asiassa verojaosto ja siis käytännössä hallituspuolueet täällä eduskunnassa — mutta pelätessään, että perustuslakivaliokunta saattaisi todeta lain perustuslain vastaiseksi, ei lainkaan läheta lakiesitystä perustuslakivaliokunnan arvioitavaksi, voisi pitää skandaalina. (Vasemmalta: Juuri näin!)

Miksi tähän sitten on jouduttu? Siitä minulla taitaa olla monien muiden edustajien näkemysistä poikkeava näkemys. Minä en nimittäin lähde siitä, että meillä Suomessa on hallitus — ja on ollut jo monta vuotta tai monta vaalikautta — joka jatkuvasti haluaa säätää perustuslain vastaisia lakeja, kuten voisi päätellä niistä lukuisista perustuslakivaliokunnan lausunnoista, joissa usein pienissä yksityiskohdissa on nähty hallituksen esityksen olevan vastoin perustuslakia ja asianomainen valiokunta on sitten korjannut sitä hitusen, jolloin on katsottu, että se on perustuslain mukainen.

Minun mielestäni siis ongelma ei ole siinä — ja tämä poikkeaa varmasti monen muun kannasta — että meillä on hallitus ja meillä on ollut viime aikoina hallituksia, jotka jatkuvasti säätävät perustuslain vastaisia lakeja. Esimerkkinä olen maininnut esitutkinta- ja pakkokeinolainsäädännön uudistamisen pari vaalikautta sitten, jossa perustuslakivaliokunta näki kahdeksan perustuslain vastaista kohtaa — lainsäädännössä, jota vuosikausia kymmenet juristit olivat oikeusministeriössä ja muualla olleet valmistelemassa. Siis ongelma ei ole se, että hallitus haluaa säätää perustuslain vastaisia lakeja.

Ongelma on se, että perusoikeustulkinnat perustuslakivaliokunnassa, asiantuntijoiden johdattamina tietysti, jotka asiantuntijat kuuluvat niin sanottuun perusoikeusfundamentalistiseen koulukuntaan pääosin, ovat tulleet niin kireiksi ja niin oudoiksi minun mielestäni, että täällä vakavasti nyt tapahtui näin, että koko valiokunta — tai siis hallituspuolueiden enemmistö valiokunnassa — ei halunnut lähteä lähettämään asiaa edes perustuslakivaliokuntaan, kun oltiin huolissaan siitä, että mitäköhän sieltä tulee.

Kun nyt kyse on verolaeista ja kun on kyse yhdenvertaisuussäädöksestä, niin en malta olla sanomatta, että perustuslakivaliokunta ei ole koskaan tähän mennessä todennut mitään verolakiesitystä yhdenvertaisuusperusteella perustuslain vastaiseksi, ja tämä on mielestäni aivan luonnollista, koska verotuksessa, kuten eräillä muillakin politiikan osa-alueilla, lainsäädäntö asettaa jatkuvasti eri kansalaisia erilaisiin tilanteisiin ja erilaisiin asemiin. Meillä on erikseen ansiotulojen verotus ja pääomatulojen verotus. Meillä on progressiivinen tuloveroasteikko. Meillä on eläkeläisillä erilainen veroasteikko käytännössä vähennysten kautta kuin palkansaajilla. Meillä on vähennyskelpoisia menoja, joista joku voi kysyä, että mikseivät vastaavat toiset menot ole vähennyskelpoisia.

Mainitsen nyt vain yhtenä esimerkkinä ammattiyhdistysten jäsenmaksujen verovähennyskelpoisuuden. Selvyiden vuoksi: kannatan nykyistä tilannetta. Siis selvyiden vuoksi: kannatan nykyistä tilannetta, koska jos ne eivät olisi vähennyskelpoisia, se merkitsisi työn verotuksen kiristymistä, ja minä vastustan työnteon verotuksen kiristämistä. Siis kannatan sitä, mikä on nykyinen tilanne. Mutta joku voisi kysyä, miten yhdenvertaisuuden valossa voi olla niin, että ammattiyhdistyksen jäsenmaksu on vähennyskelpoinen mutta jonkun muun yhdistyksen, vaikkapa puolueyhdistyksen, jäsenmaksu ei ole vähennyskelpoinen. Argumentiksi ei riitä esimerkiksi se, että ammattiyhdistystoiminta on niin tärkeää toimintaa koko demokratian kannalta, että se pitää saada vähentää, koska joku voisi olla sitä mieltä, että myös puoluetoiminta on aika tärkeää demokratian kannalta. No, sitten voi sanoa, että no, se on sen takia vähennyskelpoinen, kun siinä on itse asiassa tulonhankkimisesta kyse, kun sillä ammattiyhdistyksellä on tehtävänä huolehtia siitä, että sen jäsenten tulot kehittyvät suotuisasti. No, tämäkään ei ole hyvä argumentti, koska kyllä joku voisi olla sitä

Pöytäkirjan asiakohta PTK 118/2016 vp

mieltä, että esimerkiksi Suomen Keskustan jäsenmaksun pitäisi olla vähennyskelpoinen, (Naurua) koska monille Suomen Keskustan kannattajille on myös tulonhankkimismielessä hyvin tarkoituksenmukaista kuulua Suomen Keskustaan. Ja jos otetaan ajankohtainen esimerkki, niin jos Terrafamen kaivoksella on kaksi metallimiestä ja toinen kuuluu Metalliliittoon ja saa vähentää jäsenmaksunsa ja toinen kuuluu Suomen Keskustaan ja ei saa vähentää jäsenmaksuaan, niin voi kysyä, kumpi yhdistys, Suomen Keskusta vai Metalliliitto, tällä hetkellä enemmän on varmistamassa tämän metallimiehen tulonhankkimista, tämä ammattiliitto, Metalliliitto, vai Suomen Keskusta. (Timo Harakka: Eikö voi kuulua molempiin?) — Tässä esimerkissä toinen kuuluu toiseen ja toinen toiseen.

Tämä sinänsä ehkä vähän huvittavakin asetus osoittaa mielestäni — jos ei joku nyt esitä erinomaisen hyviä argumentteja, miksi just ay-jäsenmaksut pitää saada vähentää — että verotuksessa on lukuisia luonnollisia eroja, jotka ovat osa normaalia politiikkaa. Me haluamme verottaa suuria tuloja enemmän kuin pieniä tuloja. Me olemme tehneet eron eläkkeensaajien ja palkansaajien välillä, eri tulotasoilla se jopa vaihtelee. Me olemme antaneet ammattiyhdistysliikkeen jäsenmaksulle verovähennysoikeuden. Me emme ole antaneet puoluejäsenmaksulle verovähennysoikeutta.

Puhemies Maria Lohela: Edustaja Zyskowicz, muistutan, että suositus on reippaasti jo liittynyt.

Selvytyden vuoksi — kiitos, rouva puhemies — en ole ehdottamassa puoluejäsenmaksujen verovähennyskelpoisuutta. Siis selvytyden vuoksi: en ole ehdottamassa puoluejäsenmaksujen verovähennyskelpoisuutta. Olen vain osoittamassa, että verotuksessa on lukuisia kohtia, joissa, jos tiukasti yhdenvertaisuutta tulkitaan, tällä perusoikeusfundamentalistisen koulukunnan mukaisella tulkinnalla voidaan nähdä perustuslain vastaista epäyhdenvertaisuutta.

Ja, rouva puhemies, aivan lopuksi: Tiedän, että perustuslakivaliokunta, vaikka tiedot eivät ilmeisesti ole vielä julkisia, on antanut sekä tästä eläkkeensaajien lisäverosta että tästä metsälahjavähennyksestä lausunnon, jossa se on mielestäni täysin perustellusti katsonut, että niissä ei ole kyse perustuslainvastaisuudesta. (Leena Meri: On julkisia!)

Mutta tämä tilanne, mihin me olemme joutuneet, että me täällä eduskunnassa olemme tilanteessa, jossa rehellisesti sanottuna ei ole uskallettu lähettää lakiesitystä perustuslakivaliokunnan tulkittavaksi, on se, jolle jotain pitäisi tehdä, ja minun näkemykseni mukaan ei siis ole kyse siitä, että Suomen hallitus ja edelliset hallitukset ovat halunneet jatkuvasti säätää perustuslain vastaisia lakeja, vaan minun mielestäni kyse on siitä, että perustuslakivaliokunnan asiantuntijakaartin tulkinnat ovat liian tiukkoja. Esimerkiksi tässä asiassa on täysin hyväksyttävä yhteiskunnallinen pyrkimys edistää perheyriyten sukupolvenvaihdoksia. (Puhemies: Edustaja Zyskowicz!) Se on täysin asiallinen tavoite. Tässä ei ole kyse mielivallasta, ja tässä ei ole kyse syrjinnästä. Minusta on selvää, että tässä ei ole kyse myöskään perustuslainvastaisuudesta. Se olisi pitänyt perustuslakivaliokuntaan lähettää, tämä asia olisi siellä pitänyt todeta ja palata normaaliin päiväjärjestykseen.

19.19 Timo Harakka sd: Arvoisa puhemies! Olen lämpimästi samaa mieltä edustaja Zyskowiczin kanssa: hallituksen ja valtiovarainvaliokunnan enemmistön toiminta on skandaalili. Olen lämpimästi samaa mieltä myös pääministeri Sipilän kanssa siitä, että jos yrittäjä äkillisesti kuolee ja vaikkapa 15-vuotias perillinen haluaa yritystä jatkaa, ei ole oikeuden-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 118/2016 vp

mukaista, että hän ei voi jatkajan verohuojennusta saada. Kannatimme tämän epäkohdan korjaamista, mutta nyt hallitus ei haluakaan oikeuden toteutuvan.

Koko perintö- ja lahjaveroalennuksen alkuperäinen tavoite oli helpottaa yrityksen jatkamista. Se on kannatettava ja tärkeä tavoite. Alkuperäinen lakiluonnos kuitenkin muuttui siten, että nyt tuo yleinen 12—14 prosentin alennus koskee aivan kaikkia perintöjä, niin että 2 miljoonan euron asunnon perijä maksaa ensi vuonna 50 000 euroa vähemmän veroa kuin nyt. Tämä on jälleen kerran lahja hyväosaisille, mihin tässä taloudellisessa tilanteessa ei luulisi olevan varaa, eikä se auta yhtä ainoatakaan perheyritystä pysymään perheen omistuksessa. 58 miljoonaa euroa hukkaan haaskattua rahaa, jotka voisi sellaisenaan käyttää vanhusten hoitajamitoituksen varmistamiseen.

Ne muutamat tilanteet, joissa perillisiä on monta ja osa ei halua yritystä jatkaa ja näin ollen huojennusta ei ole voitu käyttää, ovat valitettavia, kuten Harviassa. Itse ongelman voisi uskoakseni ratkaista muuttamalla huojennuksen ehtoja perheen sisäisissä järjestelyissä. Hallitus voisi tehdä lain, jolla yritysten pysyminen perheessä voisi jatkua, mutta se ei tee. Ja miksi? Koska silloin pitää avata tuo 55 §, jonka perustuslainmukaisuutta hallitus ei halunnut varmistaa. Näin täysin kohtuuton verotuksen porsaanreikä jää tukkimatta, ja näin pääministeri Sipilä ei auta alaikäisiä perijöitä, koska varakkaiden saalis on suojeltava.

Arvoisa puhemies! Hallitus poisti tuon 55 §:n siinä pelossa, että koko yritysperinnön huojennus puretaan perustuslakivaliokunnassa. Kokonaisuuteen liittyy kuitenkin toinen perustuslainmukaisuuden tutkimista edellyttävä asia. Kun kuolemanvaravakuutusten verovapaus poistetaan, voi nousta kysymys sen perustuslainmukaisuudesta, viitataan siis perintö- ja lahjaverolain 7 a §:ään. Aikaisemmin, käytännössä identtisen lakiesityksen käsittelyssä verojaoston kuulema asiantuntija nosti kahteen eri kertaan esiin sen, että tämä saattaisi vaatia perustuslaillisuuden tutkimusta. Verojaostossa on esitetty mielipiteitä, että tämä järjestettäisiin jollakin siirtymäaikajärjestelyllä, mutta samassa kuulemisessa toinen asiantuntija korosti, että ei ole jaoston asia arvioida, millä edellytyksillä perustuslaillisuus tulisi hoidetuksi. Perustuslaillisuutta arvioi perustuslakivaliokunta, ymmärtääkseni tässä olemme edustaja Zyskowiczin kanssa samaa mieltä.

Näin ollen joudun esittämään, että tämä esitys lähetetään perustuslakivaliokuntaan.

19.22 Eeva-Maria Maijala kesk: Arvoisa puhemies! Tässä salissa, siis eduskunnassamme, on käsitelty erään kerran perintö- ja lahjaverotukseen liittyviä asioita. Jos jokainen niistä olisi erikseen viety perustuslakivaliokuntaan, niin tilannehan olisi ihan mahdoton, mutta meillä on vuosien mittaan vastaavista tapauksista ennakkopäätöksinä olemassa useita selvityksiä, joitten mukaan tämä laki voi tämän mukaisesti mennä eteenpäin ja kaikista, kuten tästäkään, ei tarvitse ottaa perustuslakivaliokunnan lausuntoa. Eli ennakkopäätökset ovat meidän lainsäädännössämme ykkösasia, ja niiden mukaan toimitaan.

Toisekseen maatalouspuolella on erittäin vaikea taloudellinen tilanne tällä hetkellä. Nyt meidän on haettava kaikkia semmoisia systeemejä, menetelmiä, miten me nykyisessä tilanteessa voimme auttaa maataloutta ja maataloja selviämään eteenpäin. EU tuo meille valtavat rajoitukset maatalouspuolelle, ja se rajoittaa todella asioita, miten me pystymme tukemaan tilojamme, niin että ne pysyisivät pystyssä, niin että meillä säilyisi vahva kotimainen tuotanto. Tämä on onneksi yksi mahdollisuus, millä me pystymme auttamaan meidän maatalojen sukupolvenvaihdoksia ja elämää eteenpäin. Olen niin paljon seurannut maatalojen taloudellista tilannetta, että otan tämän todella kiitollisena vastaan — tätä todella tar-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 118/2016 vp

vitaan, eikä ole keneltäkään pois, että meillä jatkossakin Suomessa voidaan tuottaa järkevästi kotimaista ruokaa.

Vielä kolmantena asiana sitten tästä koko lakiesityksestä: hallitusohjelman mukaisesti yritämme saada ensisijaisesti töitä, töitä ja töitä, ja tämä esitys varmistaa sen, että meidän kotimainen yritystoiminta pystyy jatkumaan kotimaisilla toiminnoilla, kotimaisilla pääomilla eteenpäin, ettei meidän tarvitse myydä omia pienyrityksiämme ja ideoitamme ulkomaille, vaan voimme todellakin kotimaassa kotimaisilla voimilla harjoittaa yritystoimintaamme ja palkata suomalaisia työntekijöitä töihin.

19.24 Touko Aalto vihr: Arvoisa rouva puhemies! Minä kunnioitan Suomen perustuslakia ja kunnioitan sitä niin paljon, että suhtaudun hyvin vakavasti sanoihin "huvikseen" ja "väheksyvästi", kun puhutaan perustuslakia tulkitsevasta valiokunnasta. Pidän erittäin harmillisenä, että tätä esitystä on täydennetty niin, että sukupolvenvaihdokseen liittyvä huojennuskäytäntö ei ole siinä mukana, ja toivon, että tosiaan vähintäänkin ensi keväänä saatetaan tämä esitys perustuslakivaliokunnan arvioitavaksi kokonaisuudessaan.

Mutta tämän keskustelun pohjalta minun on pakko sanoa, että valiokunnassa oli kolme valtiosääntöoikeuden asiantuntijaa ja heistä kaksi sanoi, että esitys alkuperäisessä muodossaan ilman muuta pitää lähettää perustuslakivaliokunnan käsittelyyn, ja kolmas asiantuntija sanoi, että eduskunnan työjärjestyksen mukaisesti, jos valiokunnassa nousee epäily tästä perustuslainmukaisuudesta, ilman muuta se pitää lähettää perustuslakivaliokunnan käsittelyyn. Suhtaudun myös erittäin lämpimästi siihen, mitä arvostamani edustaja Zyskiewicz toi esiin.

Tämä tapa, millä tapaa Suomen perustuslain edessä toimitaan, on skandaali — toistan: on skandaali — ja sen takia kannatan edustaja Harakan tekemää esitystä tämän esityksen lähettämisestä perustuslakivaliokunnan arvioitavaksi.

19.26 Pia Viitanen sd: Arvoisa rouva puhemies! Minusta oli erittäin hyvä, että edustaja Zyskiewicz käytti tämän pitkän puheenvuoronsa ja yhdessä kohtaa siinä toden totta päätyi siihen, että olisi skandaali, mikäli hallituspuolueet eivät uskaltaisi lähettää lakiesitystä perustuslakivaliokuntaan pelätessään väärää tulkintaa. Toden totta nyt on se tilanne, että tässä kuitenkin on esitetty, kuten edellä puheenvuoroissa tuli ilmi, niin perusteltuja näkemyksiä siitä, että tämä lakiesitys kokonaisuudessaan, sen perustuslainmukaisuus, tulisi arvioida perustuslakivaliokunnassa, että en voi, puhemies, mitään muuta kuin ihan ehdottomasti kannattaa edustaja Harakan tekemää esitystä siitä, että tämä laki lähetetään perustuslakivaliokunnan arvioitavaksi tästä salista.

19.27 Krista Kiuru sd: Arvoisa puhemies! Minusta tämä on ollut hirvittävän hyvä keskustelu, että mitä Suomessa voi tehdä, mitä ei voi tehdä ja mikä on eduskunnan arvovallan kannalta se tapa, jolla näitä yhteisiä asioita hoidetaan. Minusta silloin, kun epäillään, että voi jossakin esityksessä olla perustuslaillisia ongelmia, tartutaan tähän asiaan ja se asia käsitellään. Eihän täällä oppositio kävisi tätä keskustelua eikä peräisi mahdollisuutta tämän yhdenvertaisuuden arviointiin, jos tämä olisi suoritettu jo valiokunnan tasolla.

Kun tutustuin eduskunnan työjärjestykseen, niin selvisi 38 §:stä seuraava toteamus: jos valiokunnassa valmisteltavaksi käsiteltävän lakiehdotuksen tai muun asian perustuslaillisuudessa tai suhteessa ihmisoikeussopimuksiin on epäselvyyttä, valiokunnan tulee pyytää asiasta lausunto PeViltä. Nyt se iso kysymys on se, että jos eduskunnan työjärjestys, johon

Pöytäkirjan asiakohta PTK 118/2016 vp

me kansanedustajat olemme sitoutuneet, lähtee siitä, että on pyydettävä — "tulee pyytää" — niin kyllähän tämä tarkoittaa sitä, että me joudumme itse katsomaan itseämme peiliin. "Tulee pyytää." Ei tämä ole mikään mahdollisuus hallituspuolueiden kansanedustajille harkita, pitäisikö näin tehdä vai ei. Tätä on käsitelty myös perustuslaillisesta kulmasta verojaostossa, ja silloin hallituspuolueiden niin kuin myös oppositiopuolueiden kansanedustajia sitoo tämä sama 38 §, jonka mukaan siis valiokunnan tulee pyytää asiasta lausunto perustuslakivaliokunnalta.

Minä todella toivon, että tämä asia voidaan huomenna istunnon alussa käsitellä sille kuuluvalla tavalla ja jokainen meistä pohtii, haluammeko antaa suomalaisille käsityksen, että tällaisissa yrityshuojennusasioihin liittyvissä asioissa perustuslaillista tulkintaa ei voi tehdä muuta kuin täällä kovasti sitä peräämällä ja hakemalla tällaista oikeutta. Tehdään tämä arvio ja otetaan sen jälkeen kantaa, miten asiat ovat.

Kannatan siis tätä edustaja Harakan tekemää ehdotusta.

19.29 Ben Zyskowiec kok: Arvoisa rouva puhemies! Tässä tämä perustuslaillinen kysymys heräsi, näin olen ymmärtänyt, sen pykälän lisäämisestä lakiin, jossa pykälässä säädetäisiin siitä, että osakeyhtiöissä myös alaikäinen voi kuulua tämän sukupolvenvaihdoshuojennuksen piiriin ja että häntä voi osakeyhtiön hallituksessa, jota pidetään riittävänä toiminnan jatkamisena, edustaa muistaakseni joko laillinen edustaja tai oma vanhempansa, olikohan näin, eli lakisääteinen huoltajansa.

En itse ymmärrä, kun en ole tähän asiaan perehtynyt, mikä juuri tästä säädöksestä teki perustuslaillisesti herkemmän kuin tästä sukupolvenvaihdoshuojennussäädöksestä yleisesti ottaen. Mutta jos tähän liittyy jotain sellaista, kuten ymmärsin, oliko edustaja Viitasen puheenvuorosta, että käytännössä tämän sukupolvenvaihdoshuojennuksen piirissä väärinkäytetään tätä sukupolvenvaihdoshuojennusta ja myös tällaista muuta kuin siihen yritysvaallisuuteen liittyvää merkittävää osakevarallisuutta tai muuta varallisuutta yritetään huo-jennetuin veroin siirtää seuraavalle sukupolvelle, niin luulisi, että tämä olisi sellainen asia, jota voitaisiin lainsäädännössä erikseen korjata.

Haluan vielä sanoa selkeyden vuoksi, että en mitenkään pysty näkemään, että tässä sukupolvenvaihdoshuojennuksessa olisi mitään perustuslain vastaista, ja mielestäni, jos tämä perustuslakivaliokuntaan lähtee, perustuslakivaliokunnan tulisi tämä itsestäänselvyys näin todeta. Tässä ei ole kyse mielivallasta. Yhdenvertaisuussäädös on mielivallan kieltö, tässä ei ole kyse mielivallasta. Tässä on merkittävä yhteiskunnallinen tavoite: edistää sukupolvenvaihdoksia perheyriyksissä eli perheyriytysten jatkuvuutta. Tässä ei myöskään ole kyse 2 momentin mukaisesta syrjinnästä. Mielestäni asia on täysin selvä.

19.31 Leena Meri ps: Arvoisa puhemies! Oli todella hyvä, että edustaja Zyskowiec käytti tämän puheenvuoron, niin minä pääsin kärryille siitä, mitä tässä oli (Krista Kiuru: Koska meitä muita ei uskota!) historiassa tapahtunut, oikein hyvä puheenvuoro. Sitten tuli nyt esille sekin, että ilmeisesti, koska tämä asia on valiokunnassa käsittelyssä, me olemme aika paljon täällä käytettyjen puheenvuorojen varassa, ettei ole mitään asiakirjoja, mitä tässä voisi nyt lukea.

Ilmeisesti tämä pykälä, jota tämä perustuslakiongelman nyt koskee, on juuri nyt poistettu. Jos se perustuslakivaliokuntaan lähetetään, jossa minäkin olen jäsenenä, niin totta kai me sen käsittelemme, ja siksi juuri käytinkin sen puheenvuoron siitä, että minusta se on vähättelevää sanoa, että kyllä teille voidaan sinne lähettää asioita, kun teillä on siellä ai-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 118/2016 vp

kaa. Minusta se oli päinvastoin edustaja Aallolta hieman erityinen kommentti ja hän koki sen jotenkin outona, että minä vähättelisin jotain valiokuntaa, jossa minä itse istun. Minä nyt kyllä aika paljon arvostan omaa työtäni ja haluan tehdä hyvää työtä, niin että kyllä se nyt olisi aika kummallista, mutta en tiedä, ehkä täällä nyt oli tarkoitus saada joitakin raflaavia puheenvuoroja sitten aikaan sillä, että takerrutaan joka asiaan.

Tosiaan nyt edustaja Zyskowicz otti esille nämä kaksi verotusta koskevaa asiaa, jotka olivat nyt perustuslakivaliokunnassa, numerot 52 ja 53 taitavat olla, ja näissä lausunnoissa todella todetaan, että perustuslakivaliokunta on harvoin ottanut veroasioita käsiteltäväkseen tai niitä ei ole viety sinne perinteisesti. Tämä ei ole mikään uusi asia, että niitä ei ole viety, vaan niitä ei ole viety ja on todettu näin, että yhdenvertaisuusperiaatteesta ei ole johdettu tiukkoja rajoja lainsäätäjän harkinnalle. Kulloinkin perusoikeusjärjestelmän kannalta kuitenkin pitää etsiä hyväksyttävät perusteet, mutta toisaalta pitää ottaa huomioon taloudellinen tilanne, ja tämä erottelu ei saa olla mielivaltaista, mutta sikäli mikäli se sinne päätetään tuoda, niin kyllähän me sen käsittelemme, mutta edustaja Zyskowiczin lausunnoista ymmärsin, että tämä ongelma on poistunut.

19.33 Pia Viitanen sd: Arvoisa puhemies! Ei tämä ongelma kokonaisuudessaan ole poistunut, ja tilanne on varmasti sen kaltainen, puhemies, tässä kun kuuntelen keskustelua, että myös hallituspuolueissa löytyisi ymmärrystä siihen, että voisi olla viisasta myös heidän näkökulmastaan lähettää tämä esityksemme mukaan perustuslakivaliokuntaan, ettei jäisi sellaista kuvaa, että täällä ei haluta jonkun tietyn asian perustuslainmukaisuutta tutkia, etenkin kun tässä on niin omituinen historia, että tässä samassa kyseisessä asiassa on silloin 2008 keskeytetty käsittely, kun on toden totta pelätty kenties vääränlaisia tulkintoja tai muuta sen kaltaista. Siksi, puhemies, minä nyt vetoan siihen, että kun tämä esitys on tullut, voisimme lähettää perustuslakivaliokuntaan tämän esityksen. Tämähän sinänsä liittyy tähän alkuperäiseen esitykseen, ja varmasti se kokonaisuus on se, mistä nyt puhumme, eli tämä liittyy esitykseen 175, ja siksikin varmasti mahdollista on tämä kokonaisuus käsitellä.

19.34 Timo Kalli kesk: Arvoisa rouva puhemies! Tämä nyt käsittelyn pohjana oleva ja se aiempi esitys siltä osin kuin oli tarkoitus 9 momentin kautta laajentaa tätä huojennusta synnytti joissakin epäilyn, että tässä on perustuslaillinen ongelma, ja siihen pyydettiin perustuslakiasiantuntijoilta lausunto. Sen jälkeen on käynyt sitten niin, että hallitus on muuttanut esitystä: 9 momentti on poistettu, 55 § ei ole auki. Ei tässä esityksessä ole minkäänlaisia perustuslaillisia ongelmia. Sen tähden toistan sen, mitä totesin: nyt on syytä antaa valiokunnan jatkaa käsittelyä, ja valiokunta päättää, miten tässä sitten menetellään. En missään nimessä kannata, että tätä nyt käsittelyssä olevaa esitystä lähdetään viemään perustuslakivaliokuntaan.

Puhemies Maria Lohela: Otetaan muutama vastauspuheenvuoro.

19.36 Pia Viitanen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tässä on kuitenkin teknisesti kysymys sellaisesta asiasta, että vaikka tämä on täydentävä hallituksen esitys, niin tähän sisältyy muun muassa teknisesti ja muodollisesti esitys, jossa puhutaan kuolemanvaravakuutuksesta ja sen 7 a §:n 2 ja 3 momenttia esitetään kumottavaksi. Se on muodollisesti ja teknisesti sisällä tässä lakiesityksessä, ja myös tästä on esitetty kysymyksiä, jotka saattavat tarkoittaa sitä, että myös tämän osalta perustuslainmukaisuuskysymys

Pöytäkirjan asiakohta PTK 118/2016 vp

olisi esillä ja sitä tulisi arvioida. Tämän me kaikki tiedämme. Ja kun tässä on kysymys tästä kokonaisuudesta, niin siinä valossa ei voi todeta, että tämä asia olisi ongelmaton ja sitä ei tulisi lähettää perustuslakivaliokuntaan.

Katsoisin, että meillä on kyllä hyvät perustelut siihen, miksi kannattaisi kaiken kaikkiaan yleisemminkin tämä kokonaisuus käydä siellä läpi. Jos mennään ihan tähän tekniikkaan, niin myös teknisesti tämä perustuslakivaliokuntaan lähettäminen on mahdollista tulkintani mukaan. Kyseessä on myös se, että minä vetoan siihen, että kun tämä keskustelu on nyt herännyt ja on herännyt epäilyksiä, halutaanko tässä nyt nimenomaisesti pitää yllä näitä (Puhemies koputtaa) tietynlaisia rakenteita, niin siksikin tämä kannattaisi tutkia, ainakin sen perustuslainmukaisuus.

19.37 Krista Kiuru sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minusta on ihan hyvä, että käydään tätä perustuslaillista keskustelua, kun sitä muualla ei ole tähän mennessä voitu käydä, nyt käydään täällä isossa salissa ihan oikeassa kohdassa. Tässä on kysymys siitä, että tässä on kaksi eri esitystä, siis vanha esitys 175 ja nyt tämä käsittelyssä oleva uusi esitys, tai toisinpäin siis tässä täydennetään nyt sitä esitystä, joka on jo saapunut eduskuntaan, ja tältä osin kysymys on siis näiden kahden esityksen, 245 ja 175, yhteensovittamisesta.

Tarkistin tämän tänään vielä, että molempia on käsiteltävä samaan aikaan ja näin ollen tämä perustuslaillinen ongelma valiokunnan käsittelyssä jatkuu, koska näitä molempia esityksiä on käsiteltävä samaan aikaan. Tältä osin kysymys on niin laajasta esityksestä tässä vanhassa pohjassa, että tämä perustuslaillisuus täytyy arvioida. Valiokunta on verojaoston esityksestä siis päätyvässä nyt siihen, että kun tämä täydentävä hallitukselta tuli, ei pitäisi enää arvioida tätä perustuslaillisuutta, kun siitä tämä yksi komponentti on irrotettu, (Puhemies koputtaa) tämä uusin osa. Mutta tosiasiaa silti tässä kokonaisuudessa on otettava huomioon perustuslaillisuus. (Hälinää)

Puhemies Maria Lohela: Hyvät edustajat, voinen pyytää pidättäytymään muusta keskustelusta.

19.38 Timo Harakka sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On siis käynyt ilmi, että riippumatta siitä, onko tämä perintö- ja lahjaverolain 55 § mukana lopullisessa täydentävässä lakiesityksessä vai ei, hallituksen esitys 245 sisältää perintö- ja lahjaverolain 7 §:n muutoksen, josta kahteen kertaan verojaoston kuulema asiantuntija sanoo, että se edellyttäisi perustuslain tulkintaa perustuslakivaliokunnassa, joten toistan sen, että esitän sen lähettämistä perustuslakivaliokuntaan ja asian käsittelyn keskeyttämistä.

Puhemies Maria Lohela: Puhujalistallakin olisi vielä edustaja Harakka, en itsekään tätä äsken huomannut. Pahoittelen, haluatteko nyt käyttää uuden puheenvuoron?

Arvoisa puhemies! Kansanedustaja hyvin harvoin kieltäytyy tällaisesta tilaisuudesta, mutta totean, että olen sanonut sanottavani.

19.39 Ben Zyskowicz kok: Arvoisa rouva puhemies! En ole saanut vastausta nyt keneltäkään, joka tietää, siihen, miksi juuri tässä pykälässä, jossa siis alaikäisen perintö tulee samaan tilanteeseen kuin täysi-ikäisen perintö sukupolvenvaihdon tilanteessa ja alaikäisen osallistumiseksi katsotaan se, että hänen laillinen edustajansa tai vanhempansa osallistuu

Pöytäkirjan asiakohta PTK 118/2016 vp

hänen puolestaan hallituksen työskentelyyn, on nähty perustuslaillisia kysymyksiä. Ihan vaikkapa juridisesta mielenkiinnosta toivoisin, että joku teistä valottaisi tätä asiaa.

No, toisena asiana haluan sanoa, että jos tämä asia lähetetään perustuslakivaliokuntaan kaikkienensa, niin tietysti olen sitä mieltä, että silloin myös tämän säädöksen, josta nyt on kyse, jota hallitus esittää poistettavaksi, perustuslainmukaisuus selvitettäisiin, koska mielestäni se on täysin perustuslain mukainen. Mielestäni on hyvä, että alaikäisille tehtäisiin oikeutta siten kuin hallituksen alkuperäinen esitys teki.

Toisena asiana totean, että nyt täällä on perustuslakikysymyksenä noussut esiin se, että jos joku on ottanut henkivakuutuksen olettaen, että myös aikanaan se on verovapaa kuten otettaessa, ja eduskunta sitten menee tässä vuosien saatossa muuttamaan, ettei se olekaan verovapaa, niin tämäkin on nyt sitten perustuslakikysymys. No, olen iloinen siitä, että sosialidemokraatit nostavat omaisuuden suojan näin vahvaan rooliin ja haluavat laajentaa omaisuuden suojan tulkintaa tällaisiin odotuksiin, mutta kun itse olen johdonmukainen siinä, että vastustan kaikkinaisia liian tiukkoja perustuslain tulkintoja, niin ei tietystikään ole niin, vaan jos joku ottaa vakuutuksen tämän päivän tilanteessa ja vaikka myyntimies sanoisi, että tämä on hieno juttu, koska aikanaan se tuotto on verovapaa, niin totta kai eduskunta, joka edustaa täällä kansaa ja jolla on lainsäädäntövalta eikä kolmella neljällä professorilla, saa muuttaa niin, että ei olekaan verovapaa se vakuutuskorvaus. Tämä on normaalia politiikkaa, ja tämä kuuluu eduskunnan lainsäädäntövaltaan.

19.42 Timo Harakka sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minäpä yritän selittää edustaja Zyskowiecille.

Sukupolvenvaihdosten verohuojennusten ehdot määritellään perintö- ja lahjaverolain 55 §:ssä. Alaikäisen oikeuksien lisääminen laajentaisi tämän pykälän alaa. Koska samalla sitten koko verohuojennuksen ehdosto tulisi kokonaisuudessaan tarkasteluun, mitä hallitus ei halunnut, niin tämä pykälä poistettiin tästä täydentävästä esityksestä.

Kuten sanoin, kannatan lämpimästi sitä, että tämän pykälän alaa laajennettaisiin alun perin ehdotetulla tavalla, ja olen lämpimästi jälleen kerran samaa mieltä edustaja Zyskowiecin kanssa, että jos haluamme saada varmistettua sen, että yritykset siirtyvät polvelta toiselle, niin tämä 55 § pitäisi avata ja parantaa, mutta ikävä kyllä hallitus on ollut tähän haluton.

19.43 Krista Kiuru sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyllä tässä surullisinta tietenkin on se, että alaikäiset eivät pääse tämän perintöveron huojennuksen piiriin tällä käsiteltävänä olevalla esityksellä, koska tätä laajennusta ei haluta tehdä peläten, että nykyinen huojennusjärjestelmä olisi jollakin tavalla vaakalaudalla. Minä olen syvästi pahoillani siitä, että me olemme tulleet tällaiseen tilanteeseen, jossa nimenomaan yhdenvertaisuutta parantamalla ollaan päätymässä tilanteeseen, jossa sitä ei tule tapahtumaan, koska jokainen meistä varmaan on sitä mieltä, että myös 15-, 16- ja 17-vuotiaalla yrityksen perijällä pitäisi olla samanlainen oikeus periä tämä yritys kuin 18-, 19- ja 20-vuotiaalla niillä huojennuksen ehdoilla, jotka meillä on voimassa. Näin ei kuitenkaan nyt tule käymään, jos tämä hallituksen toimintalinja toteutuu.

Yhtä erikoista tässä prosessissa on ollut se, että perintö- ja lahjaverolain alkuperäinen tavoitehan oli nimenomaan yritystoiminnan jatkaminen, mutta tosiasiaassa tämä alkuperäinen lakiluonnos johti siihen ja muuttui siihen, että nyt kysymyksessä ovatkin kaikki perinnöt, siis monenlaiset perinnöt. Esimerkiksi kun perinnönsaaja on perinyt yrityksen ohella

Pöytäkirjan asiakohta PTK 118/2016 vp

vaikka myös asunnon, niin tämä asuntokin katsotaan yritystoiminnan piiriin, jolloin katsotaan, että sitä koskee sama huojennus. Tästä kuitenkin vuodelta 2008 on ennakkotapaus, jossa perustuslakivaliokunta on silloisen laajennuksen kohdalla keskustellut siitä, voidaan-ko yritysvarallisuutena pitää tämäntyyppisiä muita eriä, ja silloin nimenomaan sukupolvenvaihdoksen kohteena oleva yrityksen aito tuotannollinen toiminta oli huojennuksen piirissä, mutta ei mikään muu. Nyt pelätään hallituspuolueiden taholta, että tässä menisi niin sanotusti lapsi pesuveden mukana. Minä pidän tätä kohtuuttomana, jos tämä toimintalinja menee läpi, että tällä tavalla kikkaillen Suomen eduskunta ei saata tätä asiaa perustuslakivaliokunnan arvioitavaksi.

19.45 Eeva-Maria Maijala kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä alaikäisen yritystoiminnan periyttäminen voisi olla perustuslaillinen asia, sillä itsekkin me vanhempina tiedämme sen, että lapsella pitää olla oikeus olla täysi-ikäinen ennen kuin hän joutuu ottamaan vastuulleen yritystoiminnan tai maatilatoiminnan. Ne ovat niin isoja päätösaasioita, ettei alaikäisellä missään nimessä ole mahdollisuutta eikä heille pidä antaa rasitteeksi semmoista asiaa, että heille laitettaisiin yritystoimintaa.

Minusta tämä hallituksen esitys on erittäin vastuullinen, kun näitä asioita helpotetaan vain täysi-ikäisten osalta, jotka itse voivat päättää siitä, aloittavatko he yritystoiminnan. Yritystoiminta on iso, tärkeä ja merkittävä asia.

19.46 Krista Kiuru sd: Arvoisa puhemies! Voin vain vielä todeta, että kun me Suomessa käymme hyvin paljon keskustelua siitä, millä tavalla yritysvarallisuutta, tai omaakin varallisuutta, voi verosuunnitella, ja meillä on paljon laillisia tapoja verosuunnitteluun, silloin tietysti iso kysymys on se, miksi me emme salli sitä, että me tarkastelemme, millä tavalla ja mitkä erät voisivat olla tämän tyyppisen huojennusjärjestelmän piirissä. Minusta on ikävää, jos kalskahtaa siltä, että nykyinen hallitus ei halua arvioida sitä, milloin ihminen perieessään omaisuutta on jo näiden huojennusten piirissä ja milloin ei ole. Jos on semmoinen ajatus, että ihminen olisi aina, kun hänellä on yritys perittävänä, tai aina, kun hänellä on maatila perittävänä, syntynyt tilanteeseen, jossa kaikki muukin perittävä omaisuus olisi yhtäkkiä huojennusten piirissä, niin silloin kyllä herää aika iso kysymys siitä, miksi ei haluta arvioida eduskunnan perustuslakivaliokunnassa, onko tällainen oikeus olemassa.

Toisaalta, arvoisa puhemies, haluaisin vielä korostaa tähän loppuun sitä, että ei anna hyvää kuvaa valiokunnan toiminnasta, että jos me kaikki olemme yhdessä sitoutuneet siihen, että meidän pitää arvioida silloin, kun on vaikea asia ja perustuslainmukaisuudestakin on epäilystä, pitääkö pyytää asiasta lausunto perustuslakivaliokunnalta, niin näin nimenomaan ei ole tehty, vaikka tässä kuulemisessa käsittääkseni ovat myös perustuslakiasiantuntijat viitanneet tähän. Sen sijaan valiokunnan jaosto on itse päättänyt korjata tätä nimenomaista pohjaesitystä ja sen perustuslaillisia puutteita sillä, että on luovuttu tästä laajenusosasta, jotta ei syntyisi tilannetta, että perustuslaillisesti tätä pitäisi arvioida. Mutta nimenomaan samassa äänenpainossa on esitetty myös se, että tämäkin on perustuslaillinen asia, jolloin perustuslakivaliokunnan pitäisi päättää, mikä näkemys tästä esityksestä voidaan jättää tuomatta eduskuntaan ja mikä ei eli miten sitä perustuslaillisuutta korjata, ja sen valiokunta itse päätti tehdä, toisin kuin täällä me olemme sitoutuneet siihen, että perustuslakivaliokunta arvioi, miten esityksiä korjataan.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 118/2016 vp

19.48 Touko Aalto vihr: Arvoisa rouva puhemies! Kaikki olennainen on tässä keskustelussa tuotu jo esiin, mutta tahdon omalta osaltani vielä todeta yhden kiteyttävän asian. Toivon, että lainsäädäntövaltaa käyttävä eduskunta pitää huolen siitä, että niin voimassa olevan lainsäädännön kuin siihen tehtävien muutosten tulee aina kestää perustuslaillisuusarvioinnit, eikä osa eduskunnan jäsenistä pyri kaikin keinoin estämään tätä. Siitä on kysymys.

19.49 Ben Zyskowicz kok: Arvoisa rouva puhemies! Haluan todeta, että sitä, mitä pöytästä sanoin, todella tarkoitin, mutta kun kuuntelen puheenvuoroja, niin totta kai ymmärrän, että suuressa salissa, missä me nyt olemme, nämä puheenvuorot ovat poliittisesti hyvin latautuneita itse siihen asiaan nähden. Mutta sitä tietysti meidän järjestelmämme auktoriteetti ja uskottavuus edellyttää, että perustuslakivaliokunnan kannat eivät muotoudu sen mukaan, pidetäänkö jotain hallituksen esitystä sinänsä hyvänä tai huonona. Minä olen kauhuissani siitä, että perustuslakivaliokunta — ja nyt en puhu mistään hallitus—oppositio-asioista, toisin kuin äsken — on niin monessa asiassa ottanut niin tiukan tulkintalinjan, ja totta kai se perustuu valiokunnan kuulemiin asiantuntijoihin, eihän muuten voisi olla. On ihan luonnollista, että heitä kuullaan, mutta minä ainakin haluaisin, että tätä asiantuntijakaartiä vähän uudelleen katsottaisiin ja muitakin kuin näitä perusoikeusfundamentalisteja kuunneltaisiin.

Jos nyt esimerkiksi otan tämän kysymyksen näistä ay-jäsenmaksuista, ei kukaan ole täällä vastannut siihen, miksi on yhdenvertaisuuden mukaista, että ne saa vähentää mutta muita ei saa vähentää. Miksi on oikein, että maatalousyrittäjäeläkkeitä verorahoilla tuetaan, kun muiden yrittäjien eläkkeitä ei verorahoilla tueta? Ja niin edelleen ja niin edelleen. Yritän siis sanoa, että politiikka, lainsäädäntö, yhteiskunnallisten uudistusten toteuttaminen, arvioiminen, eri intressien yhteensovittaminen, ovat normaalia politiikkaa, jota tekevät kaikkien demokraattisten maiden normaalit parlamentit, mutta siinä vaiheessa, kun meillä ruvetaan joka asiasta tekemään perustuslakikysymystä (Puhemies koputtaa) tai yhdenvertaisuuskysymystä, ollaan todella väärillä jäljillä. (Puhuja siirtyi puhujakorokkeelle)

Arvoisa puhemies! Jatkan muutamalla sanalla vielä täältä puhujapöytästä. — Eli normaalia yhteiskunnallista harkintaa on, haluammeko me, että ay-jäsenmaksut ovat vähennyskelpoisia, vaikka muiden yhdistysten ei ole, haluammeko me tukea maatalousyrittäjien eläkkeitä yli 100 miljoonalla eurolla vuodessa, vaikka muiden yrittäjien eläkkeitä ei haluta tukea, ja niin edelleen ja niin edelleen. Tämä on normaalia yhteiskunnallista harkintaa. Kaikkeen, mitä me teemme, verolainsäädäntöä, sosiaalilainsäädäntöä, aluelainsäädäntöä, innovatiivisuuslainsäädäntöä, sisältyy sellaista harkintaa, jossa aina voidaan sanoa, että jotkut tulevat paremmin kohdelluiksi, koska he ovat sen rajan oikealla puolella, ja jotkut tulevat huonommin kohdelluiksi, kun he ovat sen rajan väärällä puolella.

Yritän siis sanoa, että eduskunnan perustuslakivaliokunnan tulisi palata siihen rooliin, että on hyvin poikkeuksellista, että hallituksen esityksessä on perustuslain kannalta arveluttavia kohtia, ja että vielä poikkeuksellisempaa on se, että normaalin demokratian vallitessa ja rauhan vallitessa maassamme hallitus jatkuvasti tekee perustuslain vastaisia lakiesityksiä. Tämä on ongelma, että meillä tulkinnat tiukkenevat ja tiukkenevat.

Tänä päivänä perustuslakivaliokunta on miettimässä, onko perustuslain vastaista, jos me säädämme, että avioliitto on miehen ja naisen välinen. On esitetty ihan vakavasti otettavasti se tulkinta, että avioliiton palauttaminen miehen ja naisen väliseksi liitoksi olisi perustuslain vastaista. Minä siis kannatan sitä, että elämme nykytilanteen mukaan. Viime edus-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 118/2016 vp

kunta on lain säätänyt, olin minä siitä mitä mieltä tahansa, ja nyt mennään näin. Mutta että tehtäisiin perustuslakikysymys siitä, että Suomen perustuslaki estää säätämästä lain, jossa avioliitto on miehen ja naisen välinen liitto — minusta se on kauhistuttavaa, ja kuitenkin vakavasti perustuslakiasiantuntijat tänä päivänä tällaista esittävät, ja se käy ilmi muun muassa edustaja Kärnän blogissa, jonka hän julkisti.

Summa summarum, hyvät ystävät ja varsinkin perustuslakivaliokunnan jäsenet — näen täällä edustaja Kantolan ja edustaja Meren ja eräitä muita: Yritetään palata siihen, että normaali lainsäädäntötyö on normaalia lainsäädäntötyötä ja joka asia ei ole perustuslakiongelma. Jos puhutaan yhdenvertaisuussäädöksestä, niin sen voi tulkita hyvin tiukasti, ja silloin me olemme vähän joka asiassa yhdenvertaisuuden kanssa naimisissa. Tai sen voi tulkita mielivallan kielloksi, joksika se on aikoinaan säädetty. Mielivallan kiello tarkoittaa sitä, että me emme voi huojentaa sen mukaan, onko siniset silmät vai ruskeat silmät ja niin edelleen, siis mielivaltaisilla argumenteilla. Mutta esimerkiksi huojentamalla sukupolvenvaihdosten verotusta edistetään perheyritysten jatkuvuutta, ja se on yhteiskunnallisesti hyväksyttävä argumentti, ja on aivan luonnollista, että tällaisesta voidaan eduskunnassa säätää. Eli yhdenvertaisuussäädös on mielivallan kiello, ja sitten 2 momentti on syrjinnän kiello: jos pyritään nimenomaisesti syrjimään, niin tietysti se on vastoin perustuslakia. Kun tähän palattaisiin, koko tämä keskustelu ja, voi sanoa, näytelmä, mihin eduskunnassa on nyt jouduttu, olisi aivan tarpeeton.

19.55 Sari Tanus kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Haluaisin kommentoida avioliittolakia sen verran, (Eduskunnasta: Ei taas!) että viime kaudellahan perustuslakivaliokunta kuulemani mukaan oli ottanut kantaa, että nykyinen avioliittolaki on perustuslain mukainen. Elikkä tämä tuleva kansalaisaloitehan pyrkii säilyttämään nykyisin vallalla olevan avioliittolain eikä palauttamaan mitään, mikä ei ole tullut vielä voimaan.

Mutta sinänsä minusta on ollut hyvin mielenkiintoista kuunnella kaiken kaikkiaan tähän pykälään liittyen perustuslakivaliokunnan työhön liittyvää keskustelua, koska tosiasiahan on ihan muihin asioihin liittyvä kuin mihinkään avioliittolakiin. Meillä on Suomessa valalla olevia lakeja ja käytäntöjä, jotka oikeasti ovat perustuslain vastaisia useammankin pykälän suhteen. Sen suhteen minusta tämä ajatuskanta, että nostetaan, mitkä asiat ovat perustuslain mukaisia, mitkä pitäisi arvioida sen suhteen, on ihan (Puhemies koputtaa) terveellistä keskustelua.

Puhemies Maria Lohela: Ja puhujalistalle.

19.56 Leena Meri ps: Arvoisa rouva puhemies! Tässä keskustelun aikana avautui — kun tosiaan on hyvin vaikea ollut ottaa kantaa asiaan, joka on valiokunnassa kesken — ja katsoinkin muuten tuosta hallituksen esityksestä, että ei se nyt näköjään mikään salaisuus ole ollut, että hallitus on täällä hallituksen esityksessä myöntänyt avoimesti tämän asian, että tämä momentti vedetään pois, tämä 9 momentti nimenomaan, koska on tullut tässä esille, että se ei ole ongelmaton yhdenvertaisuusperiaatteen kannalta. Ja jotta tämä laki saataisiin eteenpäin, jotta talousarviolait eivät vaarantuisi, niin hallitus on vetänyt tämän momentin pois, niin että ei tämä nyt mikään siis sillä lailla uutinen ollut. Katsoin, että hallitus on tämän itsekkin myöntänyt, että tämä on näin, ja mielestäni hallituksella on oikeus peruuttaa esityksiä. Emme me voi täällä hallitusta myöskään pakottaa tuomaan esityksiä tai emme voi myöskään hallitusta velvoittaa. Heillä on oikeus myös peruuttaa ja muuttaa lakiesityk-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 118/2016 vp

siä. Näin se vain menee, että nyt me voimme sitten muuttaa sitä meidän perustuslakia, jos me haluamme toisella tavalla.

Tätä perustuslakitulkintaa on käytetty hyvin usein. Silloin kun tulin eduskuntaan, niin hallitusohjelmastakin löydettiin jo perustuslain vastaisia kirjauksia, mikä minusta oli silloin aika mielenkiintoista, koska ei ollut edes hallituksen esitystä, mitä arvioida. Olen kyllä edustaja Zyskowiczin kanssa siinä samaa mieltä, että tällä asialla niin kuin ratsastetaan välillä, tullaan kovin suurin fanfaarein liikkeelle, että kun hallitus tuo jonkun asian, niin tämä on aivan varmasti perustuslain vastaista. Ihan hyvänä esimerkkinä, tuoreena muistikuvana, on tämä subjektiivisen päivähoito-oikeuden rajausta, jonka kohdalla pidettiin ehdottomasti aivan absoluuttisena, että tämä tulee olemaan perustuslain vastaista. Näin eräät asiantuntijat esittivät täällä eduskunnassakin. Näinhän siinä ei käynyt. Se on tosiaan juuri näin, että tulkinta ei saa olla liian tiukkaa. Muuten meillä menee kaikki normaali harkintavalta ja me voimme suurin piirtein lakkauttaa koko eduskunnan. (Ben Zyskowicz: Paitsi perustuslakivaliokunnan!) — Niin. — Muutama asiantuntija voi sitten kertoa, miten nämä päätetään. (Ben Zyskowicz: Just näin!)

19.58 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa rouva puhemies! Ensinnä pahoittelen, että puhe-
lin jäi äsken päälle. Tein virheen, pahoittelen tekemääni virhettä. (Touko Aalto: Kahvit!)

Toiseksi, mitä tulee perustuslakivaliokunnan tulkintalinjoihin yleensä, niin nehan perustuvat linjaan, joka on ollut perustuslakivaliokunnalla aina asioiden hoidossa. Onko joku lakiesitys perustuslain vastainen vai ei, sehän käsitellään valiokunnassa, kuunnellaan asiantuntijoita, katsotaan, mikä on perustuslakivaliokunnan linja ollut asiassa, ja sen mukaan tehdään päätös. Kysymys ei ole mistään mielivaltaisesta tilanteesta vaan olemassa olevan linjan jatkumosta ja niin, että lakiesityshän voi tehdä pieniä poikkeuksia perusoikeuksiin, mutta ehtona on tietenkin se, että poikkeus voidaan katsoa hyväksytyksi, jos syntyvä haitta on pieni siihen verrattuna, mikä on saavutettu hyöty. Jokainen tilanne katsotaan erikseen. Kysymys ei ole mielivallasta vaan suomalaisesta tavasta katsoa, mitkä ovat ihmisten perusoikeudet. Linja on mielestäni hyvä eikä siinä ole huomautettavaa. Se on totta, että nykyisin kielikuvissa näkee mediassa aina sen, että on perustuslain vastainen se asia tai tämä asia. Se on vapaata mielipiteen muodostusta. En minä halua sitä kahlita, mutta toivoisin kuitenkin, että edustajat olisivat asiassa hieman huoleellisempia. Kuitenkin perustuslakivaliokunta asiasta aina lausuu, ja se on ollut se linja, jonka mukaan mennään, enkä näe itse siinä sen suurempaa ongelmaa.

20.00 Ilkka Kantola sd: Arvoisa puhemies! On pakko käyttää taas se puheenvuoro, jossa kiinnitän huomiota siihen, että minun mielestäni kansanedustajien tehtävänä on myös enemminkin ylläpitää kuin murentaa eduskunnan arvovaltaa ja mieluummin puhua kunnioittavasti eduskunnan erilaisista instrumenteista, joiden avulla me yhdessä teemme täällä tärkeitä lainsäädäntötyötä koko isänmaan ja suomalaisten hyväksi. Jotkin sävyt tässä keskustelussa ovat herättäneet sen kysymyksen, olemmeko me murentamassa sitä arvovaltaa, jota eduskunnalla tulisi olla.

Edustaja Zyskowicz, ihailin ja kuuntelin kiinnostuneena teidän tarkkaa puhettanne siitä, mistä on kysymys tässä varsinaisessa asiassa, joka nyt on käsittelyssä, kun päädyitte siihen, että skandaalihan se on, jos ruvetaan lakia vetämään pois sen takia, että siinä mahdollisesti on jokin perustuslakiongelma, kun se on jo valiokunnassa. Mutta sen sijaan ajattelin, että ehkä hieman liioittelitte kuvatessanne perustuslakivaliokunnan toimintaa. Olen is-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 118/2016 vp

tunut perustuslakivaliokunnassa viime kauden ja nyt myös, ja minulla se yleiskuva siitä on, että meillä käy hyvin monenlaisia asiantuntijoita siellä ja asiantuntijat ovat aika monessa asiassa keskenään eri mieltä. Siellä ei ole mitään yksiaänistä papistoa, joka lausuisi sen totuuden, jota sitten valiokunta yksinkertaisesti vain toimeenpanisi, vaan kyllä me joudumme valitsemaan eri tulkintalinjojen väliltä, ja kummassakin päässä ne äärimmäiset lausunnot, joita valiokunta käsittelee, yleensä jäävät sitten sivuun ja sitä jonkinlaista keskitietä pyritään kulkemaan.

Täällä on keskusteltu paljon aiheeseen liittyen verolainsäädännöstä. Perustuslakivaliokunta, niin kuin edustaja Meri täällä jo viittasi, ja taisitte, Zyskiewicz, itsekin viitata siihen, on käsitelty muun muassa niin sanottua eläkeläisten raippaveroasiaa ja samoin metsälähjaverotusta. Kummankin asian käsittelyssä tiedostin hyvin vahvasti sen, että verolainsäädäntö on omaa lajiansa ja kummassakaan kohdassa ei tullut perustuslain näkökulmasta rajoituksia niiden lakien säätämiseen, eli kyllä me hyvin paljon enimmäkseen päästämme asioita sieltä läpi eteenpäin sellaisinaan ja aika harvoin siellä asioita ponna taakse pannaan. Tilanne ei ole (Puhemies koputtaa) niin synkkä kuin te kuvasitte, edustaja Zyskiewicz.

20.02 Pia Viitanen sd: Arvoisa puhemies! Varmasti voisin jatkolauseena sanoa tähän, että on kummallista, jos tässä valossa halutaan väen vängällä estää se, etteikö tätä perustuslainmukaisuutta voitaisi tulkita, nyt kun siitä kuitenkin on esitetty vakavia huomioita ja tuotu esiin tarve, että tämä pitäisi katsoa.

Jos mennään ihan siihen asiasisältöön, mitä tämä huojennuspykälä tällä hetkellä oikeasti tarkoittaa, sehän oli, ihan kuten täällä todettiin aiemminkin, myönteinen asia, mitä olimme kannattaneet, että tämä alaikäiselle myös tulee, koska on ihan itsestään selvää, että 17-vuotiaalla pitää olla sama kuin 18-vuotiaalla. Sinänsä tässä oli hyvä tarkoitus. Siksi oli niin absurdia ja surullista ja hullunkurista ja minun mielestäni jopa vastenmielistä, että tuli se kuva tästä, että sen takia tätä nyt vältetään eikä tätä huojennusta voida alaikäiselle säätää, koska pelätään sitä, että perustuslakivaliokunta tulkitseisi koko sisällön oikeellisuutta ja yhdenvertaisuutta.

Kysymyksessähän, puhemies, on siis sellainen tilanne, että yritysvarallisuuden ohella voidaan siirtää ihan huomattavaakin arvopaperiomistusta huojennetuin ehdoin. Se tarkoittaa toden totta sitä, että esimerkiksi maatilavarallisuudessa tosiasiaassa efektiivinen veroaste on keskimäärin 1,6 tai yritysvarallisuudessa todellinen veroprosentti on keskimäärin noin 3,5, ja sitten samaan aikaan kuitenkin se toinen perijä, joka ei ole tässä asemassa ja joka on sisko, veli tai muu, maksaa ihan normaalin asteikon mukaisen perintöveron, joka voi olla vaikka 20 prosenttia tai minkä asteikon mukaan hänelle kuuluukaan. Varmasti on aika perusteltua herättää kysymys, onko tässä yhdenvertaisuusongelmia.

Sitten myös ihan asiallisesti, jos puhutaan nyt sitä kieltä, mitä esimerkiksi me sosialidemokraatit puhumme reiluuden nimissä ja politiikan sisällöstä, meidän mielestämme olisi reilumpaa, että me emme suojelisi (Puhemies koputtaa) näitä hyväosaisten veronkevennyksiä, kun voisimme toimia toisella tavalla ja oikeudenmukaisemmin verorakennettamme järjestellä.

20.04 Ben Zyskiewicz kok: Arvoisa herra puhemies! Ihan selvyyden vuoksi sanon edustaja Kantolan puheenvuoron johdosta ensinnäkin, että se ei ole skandaali, että hallitus vetää jonkun pykälän pois, niin kuin tässä muutosehdotuksessaan on tekemässä, vaan se on mie-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 118/2016 vp

lestäni skandaali, jos eduskunnassa nousee kysymys ja epäily jonkun lainsäädännön perustuslainmukaisuudesta ja lakia sitten yhden pykälän osalta muutetaan sen vuoksi, että sitä itse perustuslaillisen arvioinnin kohteeksi haluttua — siis asiantuntijalausunnoissa haluttua — kokonaisuutta ei uskallettaisi lähettää perustuslakivaliokunnan arvioitavaksi. Siis se on skandaali, jos ollaan tilanteessa, jossa herätetään aiheellisesti epäily — aiheellisesti siis — asiantunteilta tahoilta jonkun laajemman säädöksen tai säädösten perustuslainmukaisuudesta ja sitten sitä muutetaan, jottei tähän perustuslailliseen kysymykseen jouduttaisi perustuslakivaliokunnassa ottamaan kantaa — tai tässä pitänee käyttää sanaa, jottei siihen kysymykseen "päästäisi" eduskunnan perustuslakivaliokunnassa ottamaan kantaa. Siis sehän on skandaali, koska sehän tarkoittaa sitä, että tiedostetaan, että tässä on ehkä perustuslaillisia ongelmia, mutta koska emme uskalla kysyä perustuslakivaliokunnalta, onko, niin me teemme näin.

Skandaali minun mielestäni ei johdu siitä, että yritysten sukupolvenvaihdoshuojennus olisi perustuslain vastainen. Skandaali mielestäni johtuu siitä, että tässä talossa on näin laaja ja mielestäni perusteltu epävarmuus siitä, että mitäköhän se perustuslakivaliokunta tällä kertaa tästä asiasta meinaa lausua. Eli skandaali on mielestäni se — siis totta kai tämä menettely oli skandaali, mutta huolestuttavaa on mielestäni se... — Minun on pakko taas mennä pönttöön. (Naurua)

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Edustaja Zyskowicz, ei ole ollenkaan skandaali tulla käyttämään puheenvuoro täältä. (Naurua)

Kiitos, herra puhemies, tämä oli ystävällisesti todettu. — Siis yritin selvittää, mitä tarkoitin skandaalilla. Eli kyllä, jos tässä talossa herää perusteltu, siis asiantuntijoiden esittämä epäily siitä, että jokin lainsäädäntöhanke on perustuslain vastainen, ja jos sitten sitä lainsäädäntöhanketta korjataan jollakin pienellä muutoksella, joka on siinä uusi, vaikka se ongelma piilisi — tai väitettäisiin, että se piilee — siinä koko konstruktiossa, niin jos sitten tehdään tämä pieni korjaus, jotta vältettäisiin se, että perustuslakivaliokunta ottaisi tähän koko konstruktion kantaa, koska pelätään perustuslakivaliokunnan mahdollisesti toteavan, että tämä koko konstruktio on perustuslain vastainen, niin sehän on meidän koko järjestelmän kannalta, jossa nimenomaan perustuslakivaliokunta valvoo lakien perustuslainmukaisuutta, kyseenalainen menettely.

No, mistä tämä sitten johtuu? Minä väitän, että se johtuu siitä, että viimeisten vuosien aikana perustuslakivaliokunnan lausunnot ovat tiukentuneet. Ja jos nyt otetaan tämä yhdenvertaisuussäädös: Meillä on nyt kaksi tuoretta perustuslakivaliokunnan lausuntoa verolainsäädännöstä ja niiden suhteesta yhdenvertaisuuteen. Mistä nousee tämä kysymys, että yleensä perustuslakivaliokunnalle lähetetään näitä verolakeja, joita ei aikaisemmin ole lähetetty? Tämä niin sanottu eläkkeensaajien riippavero on säädetty vuonna 13, ei sitä lähetetty perustuslakivaliokuntaan, mutta nyt se lähetettiin. Okei, se on noussut siitä, että moni on kokenut sen perustuslain vastaiseksi, ihan niin kuin edustaja Tanus täällä sanoi, että hän kokee, että on voimassa monia sellaisia lakeja ja niiden yksittäisiä pykäläiä, jotka ovat vastoin perustuslakia. Eli julkisessa poliittisessa keskustelussa on luonnollista todeta, että tämä on vastoin perustuslakia, tuo on vastoin perustuslakia, tämä on vastoin perustuslakia. Minusta se on luonnollista. Mutta silloin kun mennään perustuslakivaliokuntaan ja rajoitetaan Suomen kansan valitseman eduskunnan oikeutta säätää sellaisia lakeja, joita pidetään perusteltuina, niin silloin se kynnyks pitää asettaa paljon korkeammalle kuin tämmöisessä

Pöytäkirjan asiakohta PTK 118/2016 vp

tavallisessa poliittisessa debatissa, jossa sanotaan, että subjektiivisen päivähoito-oikeuden rajaaminen on perustuslain vastaista tai tämä tai tuo raippavero on perustuslain vastaista. Tästä minä olen huolissani: siitä, onko perustuslakivaliokunta nähnyt sen kynnyksen riittävän korkeaksi todeta jokin lakiesitys, sen yksittäinen säädös perustuslain vastaiseksi.

Edustaja Kantola, tiedän, ettei sieltä liukuhihnalta tule perustuslain vastaiseksi todettuja, mutta kyllä sieltä tältäkin syksyltä löytyy monia sellaisia lakeja, joissa jonkun pienen yksityiskohdan kohdalta on todettu, että laki on vastoin perustuslakia ja kun korjaatte tämän pienen yksityiskohdan, niin sitten se on tavallinen laki. En nyt mene näihin tulkintoihin, niitä on paljon. Mutta minä väitän, edustaja Kantola, että jopa perustuslakivaliokunnan työtilanne tällä hetkellä ja itse asiassa vähän aikaisemminkin kertoo siitä, että nykytilanne ei ole ihan terve. Liian usein törmäämme kysymykseen, että näin rauhanaikana, laajan enemmistöhallituksen vallitessa hallitus esittää perustuslain vastaisia lakeja tai lakeja, joita perustellusti saatetaan pitää perustuslain vastaisina. Ei se ole terve tilanne minun mielestäni.

Tämä yhdenvertaisuus, kuten jo sanoin, on mielivallan kielto. Se on syrjinnän kielto. Mutta ei se kiellä eduskuntaa säätämästä, että ay-jäsenmaksut ovat vähennyskelpoisia, vaikka puolueyhdistysten eivät ole, ja ei se kiellä eduskuntaa säätämästä, että maatalousyrittäjien eläkkeitä tuetaan merkittävästi verorahoilla, vaikka muitten yrittäjien ei tueta, ja niin edelleen, koska kaikille näille säädöksille on jokin järkevä yhteiskunnallinen peruste eivätkä nämä säädökset, esimerkiksi nyt mainitut esimerkit, perustu mielivaltaan, niin kuin ei perustu myöskään tämä niin sanottu eläkeläisten raippavero, kuten perustuslakivaliokunta on nyt tuoreessa lausunnossaan todennut.

Edustaja Kantola sanoi vielä, että puolustan ulkomailla ja kotimaassa tätä meidän nykyistä perustuslain valvontajärjestelmää, koska mikään järjestelmä ei ole täydellinen. Se, että USA:ssa korkeimman oikeuden nimitykset ovat melkein tärkeimpiä poliittisia nimityksiä, mitä presidentti tekee, kertoo siitä, että eipä se niittenkään korkein oikeus kovin politiikasta vapaa elin ole, ja siellä päätetään siitä, ovatko abortti tai samaa sukupuolta olevien liitot perustuslain mukaisia, kun meillä ne koetaan sellaisiksi, että ne päätetään eduskunnassa, siis ilman perustuslakia päätetään eduskunnassa tai perustuslakivaliokunnan avulla, ja se on mielestäni luontevampi paikka kuin korkein oikeus.

Eli puolustan meidän nykyjärjestelmäämme. Mutta sitä en puolusta, että viimeisten vuosien aikana tämä tulkinta, tämä doktriini on mennyt yhä tiukemmaksi. Jos halutaan oikein kärjistää, niin voi sanoa, että kun tällä tiellä jatketaan, niin me emme todella tarvitse täällä muuta eduskuntaa kuin perustuslakivaliokunnan, ja kun vielä jatketaan, ei tarvita sitäkään, vaan riittää, että meillä on 3—4 professoria, jotka kertovat, mitä täällä Suomessa saa säätää.

20.11 Sari Essayah kd: Arvoisa puhemies! Olematta jäsen sen paremmin perustuslakivaliokunnassa kuin valtiovarainvaliokunnassa täytyy kyllä ihmetellä tätä syntyneitä tilannetta. Kyllä tässä oikeastaan se kysymys kiteytyy siihen, mitä valtiovarainvaliokunta on oikein pelännyt, kun ei ole uskaltanut sitten lähteä kysymään perustuslakivaliokunnan näkökulmaa tähän, koska — niin kuin täällä nyt on monessa puheenvuorossa todettu — hallituksen tahtotila on ollut se, että halutaan helpottaa yritysten ja maatalojen sukupolvenvaihdostilanteita. Se on varmasti aivan oikein sen perusteella, että hallitus saa tehdä sen mukaista politiikkaa, mitä haluaa, ja tuoda sen tyyppejä esityksiä.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 118/2016 vp

No sitten, jos ruvetaan keskustelemaan siitä, onko mahdollisesti tässä yritysvarallisuuden sisällä jotain sellaista, jonka antaminen yritysvarallisuuden sisällä saattaisikin sitten olla epäoikeudenmukaista toisten perinnönsaajien suhteen, niin minun mielestäni tullaan sitten siihen kysymykseen, onko tämä yritysvarallisuuden määritelmä esimerkiksi se, minkälaisia osakkeita on käyttöomaisuudessa, minkälaisia osakkeita on vaihto-omaisuuden sisällä, eli onko siis näitten yritysten taseitten sisällössä sitten jotakin sellaista, jota pitäisi perustuslaillisuuden näkökulmasta lähteä arvioimaan, koska muutenhan tämä on aika kummallinen tilanne, että kai nyt Suomessa kuitenkin yritysvarallisuus on aina erillään muusta varallisuudesta ja se on kirjanpitoa ja tilintarkastuslaissa määriteltä, ja sinänsä jos sanotaan, että halutaan antaa huojennus sille yritysomaisuudelle ja sille maatalousomaisuudelle, niin se on kuitenkin olemassa oleva erillinen instanssi.

Nyt oikeastaan kysymys kuuluu niille, jotka valtiovarainvaliokunnassa ovat tätä asiaa käsitelleet: mikä kumma tästä yritysvarallisuuden sisällön määrittelystä teki sitten niin ongelmallisen tai mitä siinä on sellaista — tämä ei nyt oikein minulle aukea — että miksi tätä asiaa sitten ei voitu sen alkuperäisen hallituksen esityksen 175 kohdalta kysyä sieltä perustuslakivaliokunnasta?

20.13 Leena Meri ps: Arvoisa herra puhemies! Tulin tänne eteen, kun tuntuu aina, kun tuossa on tuo pari minuuttia, että jotenkin hätäilee niin nopeasti, että meinaa puolet unohtaa sanoa.

Kuuntelin tuossa edustaja Zyskowiezin puhetta ja nyt myös ymmärsin, mitä hän tarkoitti sillä skandaalilla. Kun luin tuota hallituksen esitystä, niin hallituksen esityksessä lukee, että tämä 9 momentti peruutetaan, jotta tämä talousarvio — ja tämä on siihen liittyvä laki — ei vaarantuisi. No, tässä nyt ei kerrota, mikä se syy on. On spekuloitu sitä, että tämä on tullut yhdenvertaisuuden kannalta ongelmalliseksi. Ne asiantuntijalausunnathan nyt eivät varmaan ole julkisia, enkä nyt ole huomannut, että sitä olisi spekuloitu missään julkisuudessa, ei ole sattunut silmään, niin että minä en tiedä, mikä siinä nyt on sitten se yhdenvertaisuusongelma ollut. Ja tässä puhutaan, että "ei vaarantuisi" — onko hallitus ajatellut aikataulua tai mitä?

Minä en nyt yritä mennä kenenkään aivojen sisään, minä en tiedä, mitä siinä on ajateltu, mutta kyllähän se on merkittävää, jos joudutaan lähtemään sille tielle ylipäätään lainsäädännössä, että mieluummin peruutetaan sitten lakiesityksiä ennemmin kuin viedään ne perustuslakivaliokuntaan. Vaikka minäkin tiedän, että me haemme siellä keskitietä ja muuta — siellä nyt jonkun aikaa olleena — niin siitä huolimatta se on myös signaali ja merkki meille, että hetkinen, nyt jotain on kuitenkin, me niin kuin... Se ei ole perustuslakivaliokunnankaan, että voisi sanoa, että ne ovat just ne ihmiset, jotka siellä istuvat... — No, voi olla, että olen tässä vähän subjektiivinen.

Mutta siis se ajatusmalli, että ajatellaan, että sinne ei uskalleta tuoda asioita: Onhan tämä nyt aika kummallista. Se kertoo jo aika paljon, että silloin ei luoteta tai ajatellaan, että se on liian tiukka tai että se ei anna sitä tarkoituksenmukaisuusharkintaa riittävästi, koska se on aivan totta, niin kuin edustaja Zyskowiez sanoi, että on aivan selvää, että kuka tahansa meistä ymmärtää, että silloin lähdetään ihan mielivaltaisilla perusteilla säätämään lakia: kaljuille ihmisille tai yksikätisille tai autolla ajaville, jotka puhuvat ranskaa — ihan tämmöisiä hatusta vedettyjä. Mutta jos on tosiaan hyväksyttävät perusteet, että sillä edistetään jotain hyväksyttävää tavoitetta tai muuta... Minäkään en nyt lähde luettelemaan sellaisia asioita, joista minä olen omassa mielessäni ajatellut, että minulla ei kyllä ole nyt muuta

Pöytäkirjan asiakohta PTK 118/2016 vp

kuin tämä maalaisjärki ja juristin koulutus, ja on ollut useita asiantuntijoita, vaikka kuusi asiantuntijaa, ja kaikki ovat siitä yhdestä kohdasta samaa mieltä, ja minä sitten ajattelen, että minä olen varmaan niin tyhmä, kun olen vain tämmöinen peruslakimies enkä mitään väitöskirjaa valtiosääntöoikeudesta tehnyt, että kai minun on sitten tämä vain kaaliini taotava, että minä olen tämän jotenkin ymmärtänyt väärin.

Meillä on tietysti se, että emme me lähde siellä perustuslakivaliokunnassa puhtaalta pöydältä, että me nyt tässä miettisimme vain tätä tilannetta, vaan meitä sitoo myös se aikaisempi käytäntö. Ja vaikka ihmiset aina sanovat, että se ei ole poliittinen paikka: joo, ei se olekaan, mutta meillä on jokaisella oma arvomaailma ja omat arvostukset, ja kyllä me olemme ihmisiä, ja inhimillinen toiminta vaikuttaa siihen, että se on muodostunut vuosien saatossa. Ei se lähde nollasta. Ja samahan se on esimerkiksi tuomioistuinkäytännössä: korkein oikeushan ja KHO tekevät meille ne prejudikaatit, ja niitä noudatetaan. Jos me haluamme siihen muutoksen, niin lainsäädäntöä pitää muuttaa, koska korkeimman oikeuden ratkaisuihin on jo muutkin sidottu.

Elikkä me olemme sidottuja niihin meidän ratkaisuihin, ja kyllä minun mielestäni meiltä on tullut ihan hyviäkin ratkaisuja, esimerkiksi nyt nämä perustuslakivaliokunnan ratkaisut näitä kahta verotusta koskevaan. Ne olivat minun mielestäni semmoiset ihan hyvät ratkaisut. Siinä ymmärrettiin se, että verolainsäädäntö on toisenlaisessa asemassa. Minustakin on ihan hyvä kysyä, minkä takia niitä nykyään tuodaan sitten sinne ja halutaan kaikki tuoda sinne. (Ben Zyskiewicz: No kysy!) — No, tavallaan sitä tässä kysynkin. Minä en päättää niistä lähtökohtaisesti juuri missään. Työ- ja tasa-arvovaliokunnassa voin sanoa sanasen, mutta siellä ei nyt ole tämmöistä tullut vielä eteen, mutta enpä nyt muissa valiokunnissa pääse sanomaan enkä ole puhemiesneuvostossakaan. Mutta se on ihan hyvä kysymys, ja sitä on ihan hyvä miettiä, mitä sillä sitten tavoitellaan.

Siitä vielä haluan muutaman sanan sanoa, kun edustaja Zyskiewicz sanoi, että se on vähän eri asia keskustella sitten perustuslainmukaisuudesta toreilla ja turuilla tai täällä tai perustuslakivaliokunnassa. No, toreilla ja turuilla, se on minusta ihan selvä, mutta kyllä sen kynnyksen täytyy nousta jo täällä. Jos minä mietin sitä, että sanotaan, että tämä on perustuslain vastainen, niin ainakin silloin vuosi sitten, kun oli tämä hallitusohjelman subjektiivinen päivähoito-oikeus — minä muistan sen vain sen takia, kun minä olin juuri tullut eduskuntaan — minä olin, että herranjestas, onko nämä niin kuin päätetty jo ennen kuin täällä on asioita edes käsitelty ja yksikään on edes lukenut hallituksen esitystä kunnolla. No, silloin kun oli hallitusohjelma, niin yhtäkään hallituksen esitystä ei vielä ollut olemassakaan, niin että kyllä minä olin vähän, että herranjestas, miten yhden sanan perusteella voi olla jo perustuslain vastainen, ellei se olisi juuri ollut tämmöinen mielivaltainen, että kaikkia yksikätisiä rosvoja verotetaan, joku tämäntyyppinen.

Tämmöisiä ajatuksia.

20.19 Ilkka Kantola sd: Arvoisa puhemies! Kun tämän asian käsittelyn yhteydessä on tehty esitys asian lähettämisestä perustuslakivaliokuntaan, niin sallittaneen vielä muutama perustuslakivaliokuntaan liittyvä pohdiskelu.

Eräs syy siihen, miksi niin paljon asioita tulee perustuslakivaliokuntaan ja miksi niin paljon joudutaan sitten siellä ikään kuin tarkentamaan niitä lakiesityksiä, kehittämään edelleen, ehkä liittyy siihen, mistä on paljon todettu yhteisestikin, että lainvalmistelun taso ei ole sitä luokkaa, mitä sen tulisi olla. Tähän on myös eduskunnan oikeuskansleri kiinnittänyt huomiota, että meillä on siellä puutteita, jotka sitten aiheuttavat sen, että asiat joiltakin

Pöytäkirjan asiakohta PTK 118/2016 vp

osin tulevat vähän keskeneräisinä, joiltakin pikku fiilauksilta, ja perustuslakivaliokunta siten niiden pohjalta tekee joitakin huomautuksia.

Toinen asia, joka vaikuttaa ja jonka edustaja Zyskowicz otti esiin, on se, että meillä on vakiintunut asiantuntijajoukko ja sitä tulisi laajentaa. Tästä olemme valiokunnassa keskustelleet, ja olen aivan samaa mieltä, että meillä on tämä valtiosääntöoppineiden joukko aika suppea. Sitä tulisi saada laajennettua ehkä jopa niin, että pitäisi saada enemmän opiskelijoita sille alalle, jotta meillä olisi niitä asiantuntijoita tulevaisuudessa. Osa näistä asiantuntijoista on hyvin iäkkäitä ja eläkkeellä olevaa väkeä, eli pitäisi saada uutta väkeä.

Kolmas ongelma, joka ehkä vähän liittyy siihen, mistä edustaja Meri äsken puhui, on se, että joskus näyttää vähän huonolta se, että meidän perustuslakiasiantuntijoista joku antaa julkisuuteen haastattelun ja kommentoi jonkin lain valmistelun tilannetta perustuslainakin näkökulmasta ja hän sitten jossakin seuraavassa vaiheessa tulee valiokuntaan asiantuntijana. Tämä ohjaa sitä keskustelua ehkä vähän tarpeettomasti ja herättää kysymyksen siitä, missä roolissa hän milloinkin esiintyy. Mutta totta kai jokaisella on sananvapaus.

Sitten vielä neljäntenä asiana: Luulen ymmärtäväni, mitä edustaja Zyskowicz tarkoitti sillä skandaalilla. Se liittyy nimenomaan siihen, että meillä pelätään jossakin sitä, että asia ei ole perustuslain mukainen, ja ei uskalleta lähettää. Ajattelin, että kun tuolla Turussa telakalla hitsataan laivaa, niin tietääkseni siellä varmistetaan se hitsausseura vielä laadunvarmistuksella. Se joko röntgenkuvataan tai ultraäänellä katsotaan, että se sauma on kunnossa, vaikka se päällisin puolin näyttäisikin olevan kunnossa. Jostakin tällaisesta laadunvarmistusinstituutiosta on meillä perustuslakivaliokunnassa kyse.

20.21 Timo Harakka sd: Arvoisa puhemies! Edustaja Zyskowicz puolusti kiitettävän väkevästi eduskunnan itsenäistä päätösvaltaa, mutta nythän eduskunnalta on estetty itsenäinen päätösvalta tämän perintö- ja lahjaverolain 55 §:n osalta, josta vallitsee, näin voi sanoa, epäselvä oikeustila. Korkein hallinto-oikeus on ratkaissut 2000-luvun alussa, koska eduskunnan tahto on ollut epäselvä, että peräti 100 miljoonan euron arvopaperiomaisuus on voinut siirtyä yritysvarallisuuden huojennetuin ehdoin, mutta viimeisen vuosikymmenen aikana KHO on taas puolestaan tiukentanut kantaansa eikä ole automaattisesti tällaista hyväksynyt. Joten kyllä, edustaja Essayah, asia voitaisiin ja se pitäisi selventää, jos tuo 55 § avattaisiin, mutta hallitus ei uskalla sitä tehdä, jotta nämä huomattavat edut eivät vaarantuisi. "Merkittävä etu" on se ilmaus, jota hallituksen esitys itse käyttää kuvaillessaan tätä huojennusta.

Eli tämä pykälä on jäädytetty. Ikävintä tässä jäädytyksessä on se, että aitoja parannuksia ei voida tehdä, kuten nyt esimerkiksi juuri tämä alaikäisten perinnön huojennus, tai emme voi vastata siihen hallituksen esityksen alkuperäiseen haasteeseen, siihen, mitä tavoiteltiin, eli että yritysten jatkaminen samassa perheessä olisi helpompaa. Siihen paras ratkaisu olisi se, että perheen sisäisen perimisen ehtoja, esimerkiksi luopumisen ehtoja, voitaisiin tämän 55 §:n sisällä muuttaa, mutta näin emme voi tehdä, koska 55 § on jäädytetty. Siis eduskunta ei saa nyt päättää asiasta, joka kuuluu eduskunnalle, ja ratkaista ongelmaa, joka on kipeä.

20.23 Ben Zyskowicz kok: Arvoisa herra puhemies! Minusta on hyvä todeta se, että oikeudellinen ratkaisutoiminta, oli se sitten korkeimmassa oikeudessa tai Euroopan ihmisoikeustuomioistuimessa, jossa juuri tuli uusi tulkinta ne bis in idem -säännöstä, jota Suomessa on veivattu aikanaan vuosikausia, on luonnollista tulkintaa. Sitä se on myös perustusla-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 118/2016 vp

kivaliokunnassa, ja sitä se on myös silloin, kun perustuslakivaliokunnan asiantuntijat esittävät omia näkemyksiään, eikä siinä tarvitse perustuslakivaliokunnan jäsenen olla sitä mieltä, että jos hän on eri mieltä, niin se tarkoittaa sitä, että hän ei ole ymmärtänyt asiaa, vaan perustuslaki ei tietystikään, vaikei se Napoleonin suosittamalla tavalla ole lyhyt ja epäselvä, anna yksityiskohtaista vastausta juuri mihinkään kysymykseen, vaan kyse on perustuslain säännösten tulkinnasta.

Jotta tämä tulisi uskottavasti sanottua, niin voin sanoa, että olen itsekkin vuosikymmeniä sitten esimerkiksi yhdenvertaisuussäännöstä tulkinnut tiukemmin kuin mitä tänä päivänä tulkitsen. Eli tämä yhdenvertaisuussäännös — sanon sen nyt varmaan viidennen kerran — minun mielestäni, kuten Jacob Söderman, arvostettu kollega, jo silloin 70-luvulla sanoi, on mielivallan kielto: lainsäätäjät ei saa olla mielivaltainen. Ja sitten siellä on 2 momentti, joka on syrjinnän kielto. Mutta se, että ruvetaan tutkimaan verolakien kohdalla, että onko se nyt oikein tämä progressiivinen verotus, onko se yhdenvertaisuuden mukaista, tai pääomatulojen ja ansiotulojen erilainen kohtelu ja niin edelleen ja niin edelleen — tai jopa tämä eläkkeensaajien lisävero, joka tosin on ollut siis jo korkeimmassa hallinto-oikeudessa ja EU-tuomioistuimessakin — mielestäni lähtökohtaisesti ei ole perusteltua. Hallitus lähtökohtaisesti ei tee perustuslain vastaisia lakiesityksiä, eikä niitä kaikkia tarvitse perustuslakivaliokuntaan lähettää.

Lopuksi, kun aika loppuu, sanon, että kun vedotaan usein siihen, että vain toistetaan vanhoja kantoja, niin kyllä esimerkiksi tässä niin sanotussa raippaverolausunnossa otetaan uusia kantoja siitä, että jos eläketuloa verotetaan merkittäväällä tavalla eri tavoin kuin (Puhemies koputtaa) palkkatuloa, niin se voi olla yhdenvertaisuuden loukkaus. Niinkö? Mitäs jos lainsäätäjät haluaa tukea nimenomaan työntekeä (Puhemies koputtaa) antamalla palkan-saajille kevyemmän verotuksen kuin eläkkeensaajille? Olemmeko me silloin vastoin yhdenvertaisuutta? (Puhemies koputtaa) Perustelutkin kannattaa lukea siellä valiokunnassa aika tarkkaan.

20.26 Sari Essayah kd: Arvoisa puhemies! Kun päästään iltaa eteenpäin, niin tässä siis tosiasiallisesti tullaan siihen lopputulemaan, että tämä yritysvarallisuuden määrittely on tämän ongelman ytimessä, niin kuin täällä edustaja Harakka totesi, eli 100 miljoonan euron osakesalkun siirtymisestä on syntynyt tämä ongelma.

Täytyy huomioda, että täällä hallituksen alkuperäisessä esityksessähän on todettu, että huojennus edellyttää, että verovelvollinen jatkaa perintönä tai lahjana saaduilla varoilla maatalouden tai maa- ja metsätalouden harjoittamista taikka muuta yritystoimintaa perintönä tai lahjana saadulla maatilalla tai näin saadussa yrityksessä. Elikkä kun tämä laki edellyttää, että tämä yritystoiminta tai maatilatoiminta jatkuu, ja sitten erikseen on määritelty, minkälaisilla tavoilla varmennetaan se, että tosiasiallisesti tämä yritystoiminta jatkuu, niin olisiko järkevää sitten esimerkiksi säätää erikseen lailla siitä, että tietyn ajan kuluessa tätä yritysomaisuutta ei voi purkaa, jottei synny sellaisia väärinkäytöksen mahdollisuuksia tai edes epäilyksiä siitä, että ensin perintötilanteessa kasataan varallisuutta yritykseen, jotta se voidaan sitten huojemmalla verotuksella siirtää sukupolvelta toiselle, jotta sitten seuraava sukupolvi pääsee sen niin sanotusti lihoiksi laittamaan?

Eikö tämäntyyppisillä asioilla pitäisi sitten puuttua tähän yritysvarallisuuden ikään kuin väärinkäyttöön? Siinä mielessä minun mielestäni olisi todellakin valtiovarainvaliokunnan tämän alkuperäisen hallituksen esityksen kohdalla pitänyt lähteä tutkimaan sitä substanssikysymystä eli tätä yritysvarallisuuden määrittelyä eikä siinä tapauksessa pelätä

Pöytäkirjan asiakohta PTK 118/2016 vp

niitä tulkintoja, mitä mahdollisesti on tulossa. Jos nyt oikein tulkitsemme tätä keskustelua, mitä tässä on käyty, olen saanut siitä sen kuvan, että tässä olisi ollut jotain ongelmaa lähteä tutkimaan sitä, miten tämä yritysvarallisuus määritellään. Tässä minun mielestäni ei pitäisi olla mitään pelkäämistä. Tämähän olisi monenkin lainsäädännön kannalta hyvin tärkeää, (Puhemies koputtaa) että tämä yritysvarallisuuden sisältö saataisiin tutkittua.

20.28 Krista Kiuru sd: Arvoisa puhemies! Tässä on saanut jo muutaman kerran asiasta käyttää puheenvuoron, mutta on hyvä ehkä korostaa sitä, että kyllä tämä 55 § nyt on aika iso vedenjakajakysymys. Jos otetaan sellainen käytäntö, että 55 §:ää ei voi avata missään olosuhteissa, niin me emme voi silloin puuttua niihin mahdollisiin parannuksiin, joita on esitetty. Kyllä kai jokainen meistä ajattelee, että ei 15-, 16- tai 17-vuotiaalla pitäisi olla sen vähempää oikeutta huojennuksen piiriin pääsyyn kuin 18-vuotiaalla tai sitä vanhemmalla yritys- tai maatilaomaisuuden perijällä. Kyllä me kaikki varmaan ajattelemme, että tässä tapauksessa myös olisi tärkeää, että tammoinen sukuyritys tai sukutila voisi säilyä myös tämän hyvin nuoren mutta kuitenkin varttuvan ihmisen käsissä. Tältä osin hallituksen pyrkimys tätä huojennusta tasapuolistaa oli järkevä.

Mutta tämä uusi huojennus olisi johtanut siihen, että olisi pitänyt tarkistaa koko yritys- huojennuksen 55 §, jolloin ei pystytäkään tekemään Suomessa mitään muitakaan muutoksia. Yksi esitetty kysymys on se, että kun tätä yrityshuojennusta ja sen ehtoja pitäisi tosiasiaassa pystyä myös näissä perheen sisäisissä järjestelyissä muuttamaan, niin sitäkään ei voi tehdä. Nyt ollaan tilanteessa, jossa, jos perillisiä on monta ja osa ei halua jatkaa yritystä, näin ei voi kuitenkaan tehdä. Silloin kysymys on siitä, että jos oikeudenmukaisesti haluamme yrityksiä saada perittyä sukupolvelta toiselle, jotta nämä hyvät yritykset jatkaisivat, niin tätäkään ei voi tehdä, koska tämä 55 § on nyt laulettu suohon. Käytännössä siihen ei voi koskea sen takia, että pelätään tätä perustuslaillista arviointia.

Minä pidän tätä erittäin suurena eduskunnan alennustilana. Minusta tämä on järkyttävää, että lehdistäkin on kirjoitettu tästä ongelmasta, joka valtiovarojen verojaostossa on tuotettu — itse aiheutettu ongelma, joka tarkoittaa siis käytännössä sitä, että tätä kohtuutonta porsaanreikää ei voi myöskään tukkia. Siinä mielessä olen samaa mieltä myös edustaja Essayahin kanssa, että tämä on uskomaton juttu, (Puhemies koputtaa) jos yritysvarallisuuden piirissä voi periä mitä tahansa. Eikö silloin pitäisi arvioida tätä yritystä, mikä se voi olla, mitä voi kaiken kaikkiaan periä? Monia ongelmia.

20.30 Sari Tanus kd: Arvoisa herra puhemies! On ollut erittäin mielenkiintoista kuunnella tätä keskustelua, ja muistan aikaa vuosi sitten keuhällä uutena kansanedustajana, kun tulinkin tähän saliin ja mietin, mihinkä suuntaan mikäkin asia menee. Mutta tämän kyseessä olevan pykälän tai hallituksen esityksen kohdalla varmaan kaiken tämän debatin jälkeen on todellakin hyvä, että sitä katsotaan tarkemmin siellä perustuslakivaliokunnassa.

Mutta kaiken kaikkiaan, minkä vuoksi pyysin puheenvuoroa: Edustaja Zyskowiec on minusta esittänyt — ja monet toisetkin mutta edustaja Zyskowiec varsinkin — monia hyviä puheenvuoroja. Tässä viimeisessä hän mainitsi, että asiantuntijat esittävät omia näkemyksiään, omia tulkintojaan. Minusta siinä on lause, mikä on oikein totuuden ytimessä.

Kansanedustajina meidän pitäisi muistaa, että näin asia todellakin on. Se, mikä on pelottavaa ja toisaalta erittäin surullista, on, että aika ajoin tuntuu, että asiantuntijoilla on ollut ikään kuin oma agenda siellä ytimessä, mitä on haluttu ajaa eteenpäin, ja ikään kuin, että asiantuntijat ovat päättäneet lopputuloksen jo etukäteen ja sen lopputuloksen mukaisesti

Pöytäkirjan asiakohta PTK 118/2016 vp

sitten kerätään perusteluja, mitkä vahvistavat ja tukevat sitä jo ennalta päätettyä lopputulemaa. Tämä on minusta erittäin vaarallista ja surullista. Mutta toisaalta meidän kansanedustajien, jotka lopulta teemme ne päätökset, pitäisi muistaa pitää myös tämä näkökanta mielessä ja suhtautua kriittisesti myös meidän asiantuntijoihin, jotka voivat esittää hyvinkin toisilleen vastakkaisia näkökulmia. Mutta ei muuta kuin onnea ja menestystä myös perustuslakivaliokunnan työhön oikeudenmukaisesti.

20.32 Sari Essayah kd: Arvoisa puhemies! Palaisin vielä tähän yritysvarallisuuden määrittelyn sisältöön. Kyllähän meillä kuitenkin, jos ajatellaan, että meillä on olemassa yritys, joka on erillinen juridinen yksikkö, on ihan selkeästi määritelty, millä tavalla sinne kirjaan kirjanpidossa käyttöomaisuusosakkeet, millä periaatteella voi kirjata vaihto-omaisuusosakkeita. Jos mietitään, että tämä yritys siirtyy sitten seuraavalle sukupolvelle, niin tuossa juuri edustaja Zyskowicz valisti, että esimerkiksi siellä on rajoitus tämän myynnin suhteen.

Jos myydään yritys nopeammin — oliko se parin vuoden sisällä kenties, joku voi tarkistaa sen — niin nämä perintöverotuksen huojennukset raukeavat. Elikkä siinä mielessä meillä on olemassa tämäntyyppiseen tilanteeseen jo rajoitus. Voisiko ajatella, että valtiovarainvaliokunnassa mietittäisiin, että tällaisia purkautumistilanteitakin, jotka voisivat olla toinen mahdollisuus tällaiseen väärinkäyttöön, varten olisi jotakin sääntelyä? Muutoin tuntuu vähän kummalliselta tämä keskustelu. Eihän se, että siirtyy sukupolvelta toiselle se yritysomaisuus, tarkoita sitä, että se siirtyy silloin sen perijän omaksi omaisuudeksi, vaan nimenomaan tällä lainsäädännöllähän pyritään siihen, että se yritys pysyy yrityksenä, maatilayritys pysyy maatilayrityksenä, ja sen toimintaa pyritään jatkamaan.

Kun puhutaan nyt tästä väärinkäytösongelmasta, niin pitäisi tavallaan siihen väärinkäytösongelmaan tässä lähteä pureutumaan ja niihin mahdollisuuksiin, mitä mahdollisesti tämä lainsäädäntö sisältää siltä osin. Silloin tullaan tähän yritysvarallisuuden määrittelyyn. Tässä mielessä minun mielestäni tämä keskustelu on osittain vähän ohi koko tästä asiastakin jopa, tai siis sanotaan nyt tämän täydentävän esityksen osalta, koska tässä ei kyllä sinällensä sitä perustuslaillista ongelmaa ole vaan se on ollut siinä alkuperäisessä esityksessä, kun ei ole uskallettu lähteä tutkimaan sen esityksen sisällä olevaa yritysvarallisuuden määrittelyä ja mahdollisesti siihen sisältyviä väärinkäytösten rajaamisia.

20.34 Pia Viitanen sd: Arvoisa herra puhemies! Vielä kerran oikeastaan tähän loppuun haluan osaltani todeta, että kun tämä pitkä keskustelu on käyty ja on seikkaperäisestikin täällä arvioitu monia asioita, jotka liittyvät tähän perustuslainmukaisuuteen, niin minä kyllä nyt vetoan siihen, että nyt kun tässä on tullut kannatettu esitys sen suhteen, että tämä lähetettäisiin perustuslakivaliokuntaan, niin voisimme myös niin toimia. Mielestäni on sanomattakin selvää, että kun tämä prosessi käytiin täällä läpi, mitä kaikkea siellä valtiovarainvaliokunnan verojaostossa tapahtui — välillä oltiin tuomassa täydentävää, välillä oltiin lähettämässä perustuslakivaliokuntaan, peruttiin, sitten taas täydentävää, välillä kuulemisia — tämä on omiaan herättämään nyt ne kysymykset, mitä täällä on ollut, ja juuri siksi mielestäni on kaikkien etu, että me nyt yhdessä voimme päättää sen, että tämä lähetettäisiin perustuslakivaliokunnan arvioitavaksi. Mielestäni siinä ei tulisi olla kauheasti ikään kuin vastaansanomista sen vuoksi, että tässä on aika hyvät perustelut esitetty sille, miksi me tämän esityksen olemme tehneet: niistä syistä, että on viisasta, ettemme ottaisi sitä riskiä, että täl-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 118/2016 vp

laisen olemassa olevan asiantilan, jossa selvästi on kysymysmerkkejä, perustuslainmukaisuus jäisi tulkitsematta.

20.36 Krista Kiuru sd: Arvoisa puhemies! Pyysin tätä vastauspuheenvuoroa tähän edustaja Essayahin puheenparteen, koska minusta siinä oli yksi hyvä näkökulma, ja se on juuri tämä, että millä tavalla se yritysomaisuus määritellään.

Silloin vuonna 2008, jolloin silloinen hallitus teki hallituksen esityksen numero 53 ja sitä esitystä 53 käsiteltiin perustuslakivaliokunnassa, perustuslakivaliokunta arvosteli sitä, että yritysvarallisuutena voidaan luovuttaa "huomattavastikin sellaista sijoitusvarallisuutta, joka ei liity sukupolvenvaihdoksen kohteena olevan yrityksen aitoon tuotannolliseen toimintaan". Eli tämän yhdenvertaisuusongelman näkökulmasta perustuslakivaliokunta edellytti, että tätä sääntelyä, silloista laajentamista, pitäisi muuttaa muotoon, joka kuului näin: "sellaiseen muotoon, jossa yritysten taseisiin sisältyvä tuotannollista toimintaa palvelemaan sijoitusvarallisuus rajataan kokonaan sukupolvenvaihdoksia koskevan verohuojennuksen ulkopuolelle." Tältä osin ollaan aivan oikealla äärellä siinä, että kun sukupolvenvaihdoksia tehdään, se on oikein ja perusteltua, että huojennuksia pitää saada, jotta tämä sukupolvenvaihdos onnistuisi, mutta siinä samassa ei voi siirtää mitä tahansa omaisuuseriä. Ja nyt tämä arvioitaisiin, jos perustuslakivaliokuntaan tulisi laajennus tästä 55 §:stä, minkä vuoksi hallituspuolueet ovat päättäneet, että tätä asiaa ei arvioida. Kysyn vain: kuinka kauan me menemme tällä linjalla? Ja tämä oli siis luonnos tietenkin, koska se ei koskaan saapunut mihinkään käsittelyyn, koska silloisen porvarihallituksen käsittely tyssäsi siihen, että tämä esitys vedettiin pois, ja ei huomioitu tätä perustuslakivaliokunnan kantaa, mutta tässä luonnoksessa se luki. Pidemmälle ei päästy, koska se esitys vedettiin pois.

20.38 Ben Zyskowitz kok: Arvoisa herra puhemies! Olen puhunut jo niin monta kertaa ja ennen kaikkea niin pitkään, että pyysin tämän puheenvuoroni vain sanoakseni sen, minkä edustaja Kiuru puheenvuoronsa lopussa korjasi, eli kyseessä ei ollut perustuslakivaliokunnan silloinen lausunto, vaan kyseessä oli luonnos perustuslakivaliokunnan lausunnoksi. Tässä yhdessä asiakirjassa, joka minulla on tässä edessäni ja joka ei ole se itse luonnos mutta jossa sitä referoidaan, sanotaan, että pidettiin luonnoksessa "valtiosääntöoikeudellisista syistä hyvin tärkeänä". Tätä muotoilua, että pidetään valtiosääntöoikeudellisista syistä tärkeänä, käytetään yleensä silloin, kun pidetään hyvin tärkeänä kiinnittää johonkin huomiota mutta ei katsota, että se olisi vastoin perustuslakia.

Herra puhemies! Nämä eivät ole helppoja kysymyksiä. Nämä ovat vaikeita, ja nämä ovat tulkintakysymyksiä, mutta pidän kantani siinä, että se ei saa tulla osaksi tämän talon perustuslainmukaisuuden arviointia, että perustuslakivaliokuntaan ei enää uskallettaisi lähettää lausunnolle asioita, joiden kohdalla perusteltu kysymys herää, koska pelätään sitä, mitä sieltä tulee. Minun ratkaisuni tähän on siis se, että perustuslakivaliokunta näissä tulkinnoissa ottaisi muutaman askeleen väljempään suuntaan siten, että tunnustettaisiin lainsäätäjän oikeus, kansan valitseman eduskunnan oikeus, säätää monenlaisia lakeja, esimerkiksi verotuksessa antaa erilaisia vähennyksiä ja kohdella eri tulolajeja eri tavoin, ilman että heti nähtäisiin siinä yhdenvertaisuusongelma. Yhdenvertaisuussäännös — jos nyt siitä säädöksestä puhutaan, voin puhua muistakin — on mielestäni mielivallan kielto, ja kun mielivaltaa ei tehdä ja syrjintää ei tehdä, niin silloin se on laajaa yhteiskunnallista harkintaa, joka kuuluu nimenomaan kansan valitsemalle eduskunnalle eikä kolmelle neljälle val-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 118/2016 vp

tiosääntöjuristille, vaikka he eivät (Puhemies koputtaa) esimerkiksi Sipilän hallituksesta tykkäisikään.

20.40 Sari Essayah kd: Arvoisa puhemies! Kiitän kollegoja, sekä Kiurua että Zyskovicziä, näistä hyvistä täydennyksistä tähän keskusteluun ja vielä juuri tätä, mitä on silloin aikanaan käyty perustuslakivaliokunnan luonnoksessa läpi, elikkä tätä valtiosääntöoikeudellisesti tärkeää näkökulmaa, jossa sitten on lähdetty pohtimaan sitä, että kaikki tuotannolliseen toimintaan kuulumattomat osake-erät esimerkiksi eivät olisi tällaisen perintöverohuojennuksen alaisia tai siihen kuuluvia.

Siinä mielessä olisi todellakin tärkeää sitten lähteä ja paljon isompi kysymys lähteä pohtimaan sitä, onko yrityksillä oikeus hankkia sellaista osakeomistusta, joka ei ole tuotannolliseen toimintaan kuuluvaa. No, varmasti on, mutta sitten on toinen kysymys, onko sitä oikeus siirtää sen yrityksen sisässä sitten eteenpäin seuraavalle sukupolvelle vai pitääkö ajatella, että siinä vaiheessa yrityksen tasetta pitäisi lähteä jollakin tavalla purkamaan. Tämä on todellakin sellainen aika iso avaus sen suhteen, miten yrityksen omaisuus määritellään ja minkätyyppistä osakeomistusta yrityksessä voi olla. Kirjanpitolaissahan määritellään, miten yrityksen tyyppin mukaisesti osakkeita voidaan kirjata esimerkiksi käyttöomaisuuteen ja toisaalta minkätyyppisten yritysten osakeomaisuuden jo lähtökohtaisesti katsotaan olevan vaihto-omaisuuteen kuuluvaa.

Tästä näkökulmasta tämä koko tarkasteluhan nyt laajentuu oikeastaan sitten, voisi sanoa, kirjanpitolain ja jopa tilintarkastuslain puolelle. On mielenkiintoista, että on pohdittu sitä, että tuotannolliseen toimintaan kuulumattomia eriä voitaisiin sieltä taseesta eritellä ja sitten lähteä miettimään, että niillä olisi erilainen perintöverokohtelu. Mutta jos tällaista porsaanreikää on, niin edelleenkin toistan sen, että tässä alkuperäisessä esityksessä ei olisi pitänyt lähteä pelkäämään sitä, etteikö tätä asiaa oltaisi voitu sieltä perustuslakivaliokunnan kautta pyöräyttää. Mutta tämän nykyisen esityksen kohdalla (Puhemies koputtaa) tuntuu taas sitten vähän erikoiselta viedä sitä perustuslakivaliokuntaan.

Keskustelu päättyi ja asian käsittely keskeytettiin.